

rt Duumpje

Gemeenteraadsverkiezingen

Algemene Ledenvergadering

Strokenteelt in de praktijk

Vlinders, dagvlinders en hommels

Hoeve Dierkeensteen (3)

Vlakbloempje, nieuw voor Zeeland

Trouwen? Erfenis? Overdracht?
Goed geregeld

VERHAEGEN &
PEIJNENBURG

Markt 23 • 4515 BB IJzendijke
(0117) 30 15 58 • info@vennotarissen.nl
www.vennotarissen.nl

Uw notaris in Zeeuws-Vlaanderen

Of het nu gaat om trouwen, samenwonen, het (ver)kopen van een woning, een aandelenoverdracht of het opmaken van een testament, bij Verhaegen & Peijnenburg Netwerk Notarissen staan wij voor u klaar op belangrijke momenten in uw leven. Wij denken met u mee en adviseren in heldere taal. Maak gerust vrijblijvend een afspraak om uw vraag te bespreken.

Tevens Estate Planners en Agrarisch Specialisten

SLAGERIJ TRESONIE
VOOR TOPKWALITEIT
Dorpstraat 6
4507 BK Schoondijke
0117401690
WWW.SLAGERIJTRESONIE.NL

"DE KRACHT VAN HET AMBACHT"

KOM EENS LANGS IN SCHOONDIJKE

VOLG ONS OP FACEBOOK OF INSTAGRAM

verweij
AANNEMERSBEDRIJF

Zuidzandsestraat 27
4501 AL Oostburg
0117 - 452815

www.verweijooostburg.nl
info@verweijooostburg.nl

- 🏠 nieuwbouw
- 🏠 verbouw
- 🏠 onderhoud

NIEUW: Biosfeer productie- en ontwikkelcentrum voor kruidenproducten.

Via een POP3 Leadersubsidie hebben we nu de mogelijkheid om voor Zeeuwse ondernemers biologische producten te ontwikkelen op plantbasis:

- Dranken
- Voedingssupplementen
- Cosmetica
- Veevoeder additieven
- Smaakstoffen

"Europees landbouwfonds voor plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland"

Scherpbierseweg 1, 4503 GR Groede
T: 0117 376 337 M: 06 4475 8401
www.biosfeergroede.com
Email: info@biosfeer-groede.nl

Bonnewel

- Tapijt
- Vinyl
- PVC-laminaat
- Gordijnen - vitrage
- Vouwgordijnen
- Huishoudelijke artikelen
- Tuinmeubelen
- Binnen zonwering

Mercuriusstraat 33-35 Breskens Tel.: 0117-381605
www.bonnewelhuishoud-wonen.nl

Landgoed
in de
Morelleput

Wat is er te doen?

- Theetuin
- Koffie, thee & taart
- Soep & lunch
- Ontbijt & High Tea
- Bed & Breakfast
- Spelletjesschuur (verhuur)
- voor huiselijk familiefeest, bijeenkomst
- Bbq - feest met gebruik van tuin

Sint Bavodijk 56a, 4504 AB Nieuwvliet
Tel. 06-18740588

info@indemorelleput.nl
www.indemorelleput.nl

Inhoud

Algemene ledenvergadering.....	4
<i>Redactie</i>	
Column	10
<i>Emmy de Koeijer</i>	
Vlaktbloempje, nieuw voor Zeeland	11
<i>Awie de Zwart</i>	
Vlinders.....	12
<i>Frieda Pillen, Henk Bondewel, Huib van Iwaarden en Pieter Simpelaar</i>	
Dagvlinders en hommels	14
<i>Huib van Iwaarden</i>	
Gemeenteraadsverkiezingen	15
<i>Emmy de Koeijer</i>	
Land van ons, een update	15
<i>Redactie</i>	
Strokenteelt Zeeuws-Vlaanderen	16
<i>Jean-Luc Govaert en Emmy de Koeijer</i>	
Hoeve Dierkensteen.....	18
Vogels en biodiversiteit deel 3	
<i>Walter de Milliano</i>	
Veldwaarnemingen	21
<i>Reggy van Poecke</i>	
Adressen.....	24

Redactioneel

“t Is echt, zei de specht.”

Een Grote Bonte Specht hamert, tussen felle hagelbuien door, een eigen huis hier in de tuin. Hij kiest een dikke tak in de oude morellenboom. Dit wordt de nestplek en het onderkomen voor een nieuw gezin. We schrijven donderdagmorgen 2 december 2021, een dag om te onthouden.

Na de middag past hij er al in – een Behouden Huys bij dit winterweer. Het is een mannetje natuurlijk. Timmerwerk is mannenwerk! Na korte tijd wordt nog maar een enkel spaandertje meer naar buiten gemikt. Het jonge gezinshoofd is binnenshuis al druk met de verdere inrichting bezig.

Maar, waarom al zo vroeg? De klimaatopwarming zal hem bij deze kou zeker niet hebben aangezet, dus wat melden geoeffende vogelaars of zegt de folklore? “In mei leggen alle vogeltjes een ei” moet ook gelden voor *Dendrocopos major*, de zondagse naam voor Grote Bonte Specht. En dat nestbouw daartoe de eerste stap is, klopt ook. Letterlijk zelfs in dit geval. En verder staat in het felbegeerde ‘Vogels in Nederland’ van de Postcode Loterij: “Al vroeg in het jaar begint het vrijgezelle mannetje te roffelen. Meestal kiest hij daarvoor dood hout. Als hij een vrouwtje heeft op-geroffeld, roffelen ze samen. Zo versterken ze hun band en laten ze weten dat de plek nu van hen is.” Geen moment te verliezen, moet Specht zelf gedacht hebben! “Wer jetzt kein Haus hat, baut sich keines mehr.”

Hoe anders gaat het hier in de mensenwereld van West-Zeeuws-Vlaanderen! Huisvesting voor jonge starters op de woningmarkt is anno 2021 bestuurlijk geen hamerstuk gebleken! Op 12.12.2021 was de vijfvoor-twaalf demonstratie op de Markt in Sluis. Een oproep aan de Gemeenteraad op 23.12 de woningmarkt in balans te brengen. Een Behouden Huys mogelijk te maken voor wie hier wil wonen en werken, voorzieningen wil laten voortbestaan, scholen open wil houden om krimp tegen te gaan.

De stemming in de Gemeenteraad Sluis schuift beslissingen vooruit. Een nipte meerderheid verkiest toeristenverhuur boven huisvesting voor de eigen mensen. PvdA-kampioen Volkshuisvesting, Jan Schaefer, zei ooit (1978) “In gelul kan je niet wonen.” Het is dus raadzaam dat ingezetenen van Sluis bij de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 hun protestdemonstratie door stemgedrag kracht bijzetten!

Zomaar in een Groese morellenboom neerstrijken en gaan bouwen, dat kan alleen heer Specht! Zonder allerlei verdere beraadslagingen. Rondom liggen de houtspaanders nog midden tussen de witte hagelstenen. Geen betere naam voor buurman specht dan ‘Woody.’ Woody Woodpecker!

Algemene Ledenvergadering

De vereniging heeft gemeend de gebruikelijke opzet en verslaglegging ten behoeve van de ALV te handhaven. De statutaire bijeenkomst is, met inachtneming van alsdan vigerende Corona-regelgeving, voorzien op vrijdag 25 maart. Locatie: Dorpshuis 'Sintepier', Sint Pieterstraat 3, 4504AK Nieuwvliet. Aanvang: 19.30 uur.

Agenda

1. Opening door de voorzitter
2. Jaarverslag 2021 van de vereniging
3. Jaarverslagen 2021 van de werkgroepen
4. Financieel verslag 2021, verslag kascommissie en begroting 2022
5. Verkiezing nieuw lid kascommissie
6. Bestuursverkiezing
7. Statutenwijziging
8. Rondvraag

Het programma na de pauze is nog 'under construction' maar ongetwijfeld wordt hieraan, als gebruikelijk, een aantrekkelijke invulling gegeven. Kijkt u af en toe even op www.duumpje.nl.

Agendapunt 2

Aangezien Algemene Ledenvergaderingen in 2020 en 2021 door Corona werden afgelast, zijn hiervan geen verslagen gemaakt. Wél voldeden we aan onze verplichting jaarverslagen, financieel verslag incl. begroting te publiceren in dit blad. Tevens werd onze leden de mogelijkheid geboden prangende verenigingszaken via het medium mail of anderszins ter kennis van het bestuur te brengen. Hiervan heeft niemand gebruikgemaakt.

Agendapunt 3

Verenigingsjaarverslag 2021

Bij het terugblikken en samenvatten van het voorbije verenigingsjaar komen de gedachten in eerste instantie bij Piet terecht. Piet Jansen, lid van het bestuur vanaf 2012, langer lid van de planologiegroep en nog veel langer lid van de vereniging, overleed begin mei.

In het afgelopen jaar overleed ook oud secretaris Han Risseeuw. Han bleef nadat hij zijn bestuursactiviteiten stopte, altijd sterk betrokken bij onze vereniging.

Maar liefst van 2 onze actiefste leden (Lucien Boerjan en Jaap de Hulster) kregen een Koninklijke erkenning voor alles wat zij op vrijwillige basis mede via onze vereniging aan de gemeenschap hebben bijgedragen.

Corona bleef ook in 2021 zijn invloed houden op het gebruikelijke verenigingsgebeuren. Minder fysieke vergaderbijeen-

komsten, meer afstemmingen via e-mail. We hadden er al mee leren leven in 2020, maar het duurde allemaal veel langer dan verwacht. Ook in 2021 was er geen Algemene Ledenvergadering. De leden werden, zoals we dat gewend zijn, op de hoogte gehouden door de werkgroepverslagen en het financiële overzicht in ons kwartaalblad.

Webinars en podcasts waren veel gebruikte communicatiemiddelen. Zo werd de traditionele Thijs Kramer-lezing - altijd goed bezocht door Duumpjesleden - nu aangeboden als een serie interessante podcasts over o.a. biodiversiteit en afgesloten met een afsluitende Meet-Up bijeenkomst. Over de stikstofproblematiek werd een webinar aangeboden door Stichting Duinbehoud die door ons gevolgd werd.

WUR (Wageningen University & Research) heeft voor Duurzaam Groede in 2018/2019 in het kader van voortgaande duurzame ontwikkelingen een aantal mogelijke toekomstscenario's voor onze regio onderzocht. Ze werden begin 2020 gepresenteerd en hieruit kwam in 2021 het rapport "Zeeuws Vlaanderen -Schetsen aan de toekomst" voort. Een brede bijeenkomst om dit onderwerp verder uit te werken, waarvoor ook 't Duumpje werd uitgenodigd, werd i.v.m. corona uitgesteld tot in 2022.

Afgelopen jaar werd nieuwe wetgeving van kracht (WBTR/Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen), die ook aanpassing vereist van onze verenigingsstatuten. We hopen op de ALV 2022 een concept van de

nieuwe statuten ter goedkeuring voor te kunnen leggen.

De ruimtelijke kwaliteit in ons werkgebied stond ook dit jaar weer voortdurend onder druk. In het verslag van de werkgroep planologie is er meer over te lezen.

De discutabele wijze waarop afspraken in de provinciale kustvisie worden nagekomen, was ook onderwerp van het t.v.-programma Pointer(KRO/NCRV); wij werden benaderd om onze ervaringen met de programmaredactie te delen.

Het reguliere ambtelijke handhavingsoverleg met de gemeente werd sinds eind 2019 niet meer hervat. Dat heeft enerzijds met corona te maken, maar ook met onze teleurstelling over het gevoerde beleid en uiteindelijke resultaat. Bij een bezoek van burgemeester Vermue aan onze vereniging werd dit punt ook aan de orde gesteld. Daarbij werd voorgenomen om in eerste instantie het overleg op bestuurlijk niveau weer op te pakken. Omdat in maart 2022 gemeenteraadsverkiezingen worden gehouden en er vervolgens sprake zal zijn van een nieuw coalitieakkoord en een nieuw gemeentebestuur heeft een dergelijk overleg niet zo veel zin. Het leek ons in eerste instantie beter om onze wensen voor een nieuw coalitieakkoord voor te leggen aan de deelnemende partijen. De brief die onze vereniging aan de politiek deed toekomen, was ook te lezen op onze website en ontving voornamelijk positieve reacties.

Op ambtelijk niveau spraken we met de provincie over mogelijkheden om de financiële middelen die beheerd worden door Stichting D'Achterste Dune in te zetten voor natuurontwikkeling in de kustzone. Dat heeft vooralsnog geen tastbaar resultaat opgeleverd.

Met een ledenaantal van 365 werd 2021 afgesloten. Hoe dit ledental in de tijd verliep, zocht Jaap uit op verzoek van de redactie van de Avifauna Zeelandica.

Agendapunt 3

Jaarverslagen van de werkgroepen Jeugdwerkgroep 'de Visdiefjes'

Niet alle geplande activiteiten konden helaas doorgaan, maar toch kunnen we met een goed gevoel terugkijken op de activiteiten die we nog wel hebben georganiseerd.

Kijk voor een volledig verslag per activiteit op onze website www.duumpje.nl en/of in

dit blad.

Het programma voor 2022 hebben we nog niet gemaakt en is afhankelijk van de dan geldende mogelijkheden. We proberen er voor de kinderen weer iets moois van te maken.

Nachtdierenkamp: 4/5 september

16 deelnemers (7 Visdiefjes en 9 Stekkertjes.)

Deze keer was de organisatie in handen van De Stekkertjes, de jeugdgroep van De Steltkluut. De begeleiding had het weekend uitstekend voorbereid.

We verbleven op een prachtige locatie, nl. het Natuurspeelbos in Axel, waar we onze tentjes hebben opgezet. Doel van de activiteit was om zoveel mogelijk nachtdieren te spotten. In de muizenvallen troffen we vooral bosmuizen aan, maar ook een huisspitsmuis. Deze werden goed bekeken en natuurlijk weer vrijgelaten. Verder hebben we vleermuizen gezien en gehoord met behulp van een batdetector. Ook hebben de kinderen een nachtkijker kunnen uitproberen en er was een wildcamera opgehangen. Hierop waren helaas geen nachtdieren te zien. Wel hoorden we 's nachts, liggend in onze tentjes, het geluid van de bosuil.

Tussen de activiteiten door konden de kinderen zich naar hartenlust vermaken op de speeltoestellen en ravotten in het Speelbos. Natuurlijk ontbrak het traditionele kampvuur niet.

Een zeer geslaagd weekend, dankzij de goede organisatie van De Stekkertjes.

Herfstspeurtocht in het Bos van Erasmus op 10 oktober met 9 deelnemers.

Aan de hand van een plattegrond liepen de kinderen een route door het bos waar zij de afbeeldingen op een zoekkaart moesten zien terug te vinden. Hierbij hoorden dan weer vragen en met het goede antwoord werd een letter verkregen, waarmee na afloop een puzzelwoord gevonden werd.

Tevens verzamelden de kinderen onderweg materialen waarmee een herfstkrans gemaakt werd. Mede door het prachtige weer en het enthousiasme van de kinderen was dit een geslaagde activiteit.

Natuurwerkdag in Braakman-Noord op 6 november met 10 deelnemers.

We waren te gast in Braakman-Noord, waar we ontvangen werden door boswachter Stijn, op de boerderij van Staatsbosbeheer.

Na een kort woordje door de boswachter gingen we onder zijn begeleiding aan de slag om opslag van berkenbomen weg te halen in een gebied waar deze niet gepland waren. Er waren al flinke boompjes bij, dus er moest echt gewerkt worden.

Op de pickup-wagen van de boswachter werden de takken en boompjes naar het zogenaamde Speelbos gebracht. Om beurten mochten er een paar kinderen meerijden. Tijdens de middagpauze konden de kinderen stokbroodjes bakken boven een kampvuur en de soep liet zich ook goed smaken. De rest van de middag gingen we in het Speelbos hutten bouwen met de stammen en takken die de kinderen 's morgens zelf gezaagd hadden. Een leuke afsluiting van de dag.

Verslag: Dilia Timmers, met dank aan onze vaste begeleiders Irene, Sabine, Reggy en Johnny.

Knotwerkgroep

Helaas stond ook het jaar 2021 in het teken van Covid-19 en konden we vanwege de lockdown de eerste helft van 2021 niet werken in het veld. Maar we hebben de moed niet laten zakken en zijn toch gestart met de voorbereiding van het knotseizoen 2021-2022.

Op 24 september heeft de jaarlijkse vergadering plaatsgevonden. Er werd een agenda samengesteld voor het nieuwe knotseizoen. De taakverdeling binnen de knotwerkgroep is enigszins gewijzigd. Desiree heeft zich teruggetrokken uit de kerngroep vanwege te drukke werkzaamheden en het volgen van een opleiding. Ze zal zo mogelijk wel deelnemen aan het knotten. Ook Luciën maakt geen deel meer uit van de kerngroep. Hij vindt het lastig enerzijds wél betrokken te zijn met organisatie van het knotten, maar anderzijds niet meer met de uitvoering.

Er is een nieuw verdeling van taken: Emmy zal meer de coördinerende taak van Desiree overnemen. Theo en Gerard zullen ter voorbereiding aan het knotten, de knotadressen bezoeken. Gerard en Tonny coördineren de knotwerkzaamheden in het veld.

Tevens zijn de subsidies de laatste jaren geleidelijk afgebouwd. Om die reden wordt er met ingang van 2021 een vergoeding gevraagd bij de knotadressen.

Ter voorkoming van Covid-19 volgen we zowel binnen als buiten de maatregelen van

het RIVM. Deze maatregelen worden aangeleverd door SLZ en zijn ook te vinden op hun website.

In het veld:

6 november 2021

Als deelnemer van de landelijke natuurwerkdag zijn we gestart bij Menno en Susan van de Rotten-de Zwart. Op hun eigen terrein was het te drassig, daarom is er gewerkt op de Sint Bavodijk. Er zijn er 19 wilgen geknot. Totaal waren er 11 personen aanwezig.

20 november 2021

Geknot bij de familie Bridié. We waren met 7 personen en er zijn 3 grote wilgen geknot. Een wilg stond bij de sloot en dat was een ware uitdaging, maar het is gelukt.

4 december 2021

Geknot bij de familie Simonse. De weersvoorspellingen zagen er niet goed uit, maar we zijn vol goed moed toch droog gestart. De planning was de wilgen te knotten rondom de vijver. Vanwege de vele regen in de voorafgaande dagen was het te nat rond de vijver en hebben we aan de andere kant van het terrein geknot. In totaal zijn er 7 redelijk tot grote wilgen geknot. Helaas kwam de regen alsnog en hebben we onze knotwerkzaamheden vroegtijdig gestaakt. Er waren 8 knotters aanwezig.

18 december

Geknot bij Marjolein van Viegen, Cathalinhof. Het was droog weer en er waren 11 knotters aanwezig. Tijdens de lunch en koffietijd waren we buiten rond het kampvuur en luisterden aandachtig naar de vertellingen van Marjolein. Totaal zijn er 13 wilgen en 10 halfwaswilgen geknot.

Ondanks dat we slechts een gedeelte van onze knotagenda konden uitvoeren, kunnen we terugkijken op een aantal fijne knotzaterdagjes. We hebben genoten van het buiten werken het met elkaar in onze mooie Zeeuws-Vlaamse landschap.

Emmy Boerjan.

Vogelwerkgroep

Het was wederom een jaar met afstand houden. Desondanks kon onze vogelwerkgroep de meeste van haar activiteiten gewoon voortzetten. We vergaderden minder dan gebruikelijk, slechts vier keer. In juli en september in kleine groep fysiek bij elkaar en in februari en december online via MS Teams. Gelukkig organiseerden enkele leden, die tevens gids zijn voor Stichting Het Zeeuwse Landschap, op 26 oktober speci-

aal voor de vogelwerkgroepleden een leuke excursie naar Waterdunen. De vogelwerkgroep telt zo'n 48 leden.

Het jaar 2021 begon echter op 23 januari met de traditionele ganzenslaapplaatsstelling bij Nummer Eén. Niet minder dan 23.020 ganzen werden geteld, de nacht veilig doorgebracht op de Hooge Platen en nu op weg naar hun foerageergebieden in het achterliggende polderland. Ook deze polders werden in de wintermaanden maandelijks door ons geteld. Hierbij werden alle aanwezige ganzen, zwanen, roofvogels en reigers genoteerd en in januari zelfs alle andere watervogels en meeuwen. Het lukt ons al jaren om deze tellingen gebiedsdekkend te kunnen uitvoeren, wat best wel uniek is in Nederland!

Ook negen andere slaappleatsen werden gedurende de winter geteld. Het betreft slaappleatsen van aalscholvers, zilverreigers en wulpen. Rondom Groede werden ondertussen 19 roepende patrijzenmantjes in kaart gebracht. Met het akkervogelproject Topgebied Groede werken we samen om het gebied aantrekkelijk te houden voor boerenlandvogels en zelfs te streven naar biotoopverbetering. De patrijs is hiervoor een goede indicatorsoort.

Tijdens het voorjaar werden alle broedvogels in het Erasmusbos, de Sophiapolder-West, St. Kruiskreek en Zwinduintjes in kaart gebracht voor het BMP (Broedvogel Monitoring Project). In de kernen Oostburg, Retranchement, IJzendijke, Waterlandkerkje, Sluis en Groede werden de stadsvogels in kaart gebracht voor het MUS - project. (Meetnet Urbane Soorten). Ondanks de mindere weersomstandigheden, we beleefden immers de koudste telperiode sinds 35 jaar, telden we ondertussen 191 territoria van roodborsttapuit in onze polders. Slechts 23 minder dan in het topjaar 2020. Onze kust werd door enkele leden afgezocht op nachtzwaluwen, helaas zonder succes. Wel werden er 46 jonge gierzwaluwen geboren in de Lutherse kerk in Groede. Sinds 2020 zijn ze goed te volgen via camera's. Er waren minder bezette nestkasten dan vorig jaar, maar het aantal jongen lag dit jaar hoger.

We hielpen landbouwers met het tellen van hun akkerrand en nestkasten van torenvalken en kerkuilen werden gecontroleerd en de jongen geringd. Het was een minder jaar, met een lager broedsucces dan gebruikelijk. Ook bij de kerkuil werden de broedsels erg verspreid over het seizoen gevonden. Onze kiekendiefspecialisten

hadden ondertussen hun handen vol. Ze waren in heel Zeeuws-Vlaanderen actief en moesten zelfs enkele nesten op landbouwgrond beschermen. Sinds 2020 gebeurt dit in Zeeland in samenwerkende vorm binnen het Steunpunt Bruine Kiekendief.

Op 17 juli werden in de natuurgebieden maar liefst 1814 overzomerende ganzen geteld en in de weken erna vonden we 676 huiszwaluwnesten in de dorpskernen en in kolonies in het buitengebied. Sinds de piek in 2019 helaas ook dit jaar wederom een afname (7% t.o.v. 2020). Begin oktober werden er bij de telpost in Breskens door ons 6327 trekvogels, verdeeld over 68 soorten, geteld in het kader van Euro Bird Watch. Het jaar werd afgesloten door enkele leden van onze vogelwerkgroep die een aantal PTT (Punt Transect Telling) en MAS (Meetnet Agrarische Soorten) tellingen uitvoerden. Deze projecten dienen om de trend bij onze wintervogels bij te houden.

In 2022 staan wederom de geplande tellingen op het programma en kijken we uit naar de verschijning van de langverwachte 'Avifauna Zeelandica'. Daarnaast zullen we in onze regio een extra aantal steenuilnestkasten controleren. Deze zijn afgelopen twee jaar door ons opgehangen in samenwerking met STONE en Stichting Landschapsbeheer Zeeland met het doel dit uiltje meer kansen te bieden. We zijn benieuwd of onze inspanningen al succes hebben en de kasten inmiddels bezet zijn.

Jimmy Pijcke

Vlinderwerkgroep

Bevindingen van onze nachtvlindergroep bestaande uit Frieda Pillen, Henk Bondewel en Pieter Simpelaar.

Op 23 april 2021 zijn we weer gestart met het vangen en determineren van nachtvlinders. Dat hebben we wekelijks volgehouden tot 25 november.

Na een vrij sterke terugval in 2020 zagen we dit jaar weer een lichte stijging van de aantallen gevangen vlinders. In 2020 zijn we later begonnen. Door de Corona-toestanden vonden we het raadzamer even niet bij elkaar te komen.

Er zijn nu gegevens van 10 opeenvolgende jaren beschikbaar, maar de feestelijke viering hiervan is uitgesteld tot een nader te bepalen datum. Al deze gegevens heeft de vlinderwerkgroep verwerkt in een meerjaren-overzicht dat alle onderzochte gebieden beschrijft. U treft het aan in een afzon-

derlijk artikel in deze uitgave.

Euregiotuin

Tien jaar achter elkaar hebben we met veel plezier geteld in de Euregiotuin. Ieder jaar is er wel iets bijzonders wat ons bijblijft. Deze keer hadden we te maken met vandalisme, maar meer hierover elders in dit blad.

Het hele voorjaar waren er weinig vlinders, dit in tegenstelling met andere jaren. Ook is het opvallend dat de aantallen in tien jaar meer dan gehalveerd zijn.

Een bijzondere waarneming voor ons was de boksbardvlinder (*amphipyria trago-poginis*), die vrij zeldzaam is in Nederland en de Lichte Blokspanner (*lobophora hal-terata*). Voor het eerst ving we hier een blauwvleugeluil (*peridroma saucia*), een vroeg visstaartje (*nola confusalis*) en een vogelwiekje (*dyfterygia scabruscula*).

Of we hier volgend jaar nog kunnen tellen is nog maar de vraag. De Euregiotuin gaan letterlijk op de schop. De tijd zal uitwijzen of hier met het botte bijtje van de zogeheten vooruitgang en ontwikkeling gekapt zal worden.

Quarles van Uffordweg

Ook hier werd de vlinderval wekelijks gezet, met uitzondering van vakantie of slecht weer zoals veel wind. Regen is niet direct een probleem, als het gedurende de nacht maar een periode droog is. Bijzondere waarneming hier betrof de kompassluil (*hecatera dysodea*)

Duinweg 't Zwin

Bij de recreatiewoning van Piet Jansen hebben we de vlinderval dit jaar 10 keer geplaatst. Op dit prachtige stukje duin is het bijzonder om nachtvlinders te kunnen tellen.

Leuke waarnemingen waren dit jaar de Sla-krups (*apoda limacodes*) en de Ringelrups (*malacosoma neustria*), de Tandjesuil (*side-ridis turbida*), de Meidoornuil (*Allophyes oxyacanthae*), de Astermonnik (*cuculia asteris*) en de Slanke Groenuil (*actebia pre-acox*).

Langestraat Oostburg

De aantallen zijn hier aanmerkelijk minder. Mogelijke oorzaak zijn de steeds veranderende omstandigheden, zoals verbouwing van de garage en het opnieuw, maar bloemrijk inrichten van de tuin.

Een leuke waarneming was dit jaar de Hazelaaruil (*colocasia coryli*).

Nachtvlindertelling 2021

Huib van Iwaarden deed het afgelopen jaar weer mee aan de Nationale Nacht van de Nachtvlinders (NNN). In Groede werden vallen geplaatst in een akkerrand en op een boerenerv in Groede. Er werden dit jaar 3 maal meer vlinders, zowel macro- als micro-vlinders geteld. Hiernaast werden ten behoeve van de Vlinderstichting 5 meetpunten opgesteld om nachtvlinders te monitoren. De meetpunten bevinden zich in de kom Groede, op 2 plekken op een akkerrand en 2 plekken zijn gesitueerd op een akkerperceel in de omgeving van Groede.

De aantallen gemonitorde nachtvlinders komen ongeveer overeen met het voorgaande jaar (ongeveer 7000).

Een dagactieve nachtvlinder die iedereen wel eens ziet in de tuin is de Kolibrievlinder (*Macroglossum stellatarum*) die het in 2021 niet zo goed deed: in Groede 75% minder waarnemingen. Van het boomblauwtje dat iedereen wel eens in de tuin ziet vliegen, werden er in 2021 ook beduidend minder gezien.

De astermonnik (*Cucullia asteris*), een zeldzame soort, begroetten we in Groede voor het eerst met 3 exemplaren. Een tweede vreugdemoment was de vangst van de zeldzame geelbruine houtuil (*Lithophane socia*).

Van een micro-nachtvlinder, de welbekende Buxusmot, telden we in 2020 op ons Groedse meetpunt 600 exemplaren tegen 230 stuks in 2021. Dus ofwel de tuinliefhebbers en de koolmezen hebben hun maaltje ontdekt ofwel is deze buxusmot over zijn hoogtepunt heen! We zullen opletten hoe het in 2022 verder zal gaan.

In de hoop op een wat milder en Corona-arm jaar zal de Vlinderwerkgroep weer deelnemen aan de Nationale Nacht van de Nachtvlinders die in 2022 op 1 en 2 juli zal plaatsvinden en waaraan iedere geïnteresseerde kan deelnemen. De plaats waar u terecht kunt, zal nader worden bekendgemaakt.

Dagvlinders en hommels

Huib van Iwaarden heeft zijn 'werkgebied' rondom Groede uitgebreid met de inventarisatie van dagvlinders en hommels, waar tot voor kort binnen de vlinderwerkgroep de aandacht in hoofdzaak was gericht op nachtvlinders. In het eerder genoemde aparte artikel in dit blad, gaat hij uitgebreider in op dit onderzoeksgebied.

Plantenwerkgroep

Net als in 2020 is ook 2021 weer een gemankeerd jaar geweest als gevolg van Corona. Ondanks alle beperkingen die dat met zich mee bracht, hebben we toch nog een zestal excursies weten te organiseren. Het aantal deelnemers schommelde tussen de 8 en 10 deelnemers per excursie. In totaal hebben 19 deelnemers de verschillende excursies bezocht.

Op 24 juni hebben we onze eerste bijeenkomst. We zijn te gast op camping de Viervaart aan de Barendijk bij Groede. We kammen een groot deel van de camping uit op zoek naar wilde planten. Het levert een streeplijst op met 112 soorten. Daar zitten geen al te grote bijzonderheden tussen, al is de vondst van Goudhaver zeker niet alledaags. We scoren ook nog een soort die we liever niet tegenkomen: *Watercrassula*. Deze invasieve exoot is een probleemsoort die via de tuincentra vanuit Australië in de Nederlandse natuur terecht is gekomen en daar veel schade aanricht, doordat ze de bestaande vegetatie volledig overwoekert.

Op 8 juli staat de bebouwde kom van Oostbrug op het programma. Bij de zoektocht naar de stadse flora in een van de nieuwbouwwijken vinden we een aantal tuinplanten die zeer bedreven zijn in het ontsnappen uit tuinen. Zo noteren we Fraaie vrouwenmantel, Prachtklokje, Walstroleewenbek en Stijf ijzerhard. In totaal strepen we die avond 125 soorten. Op 19 augustus volgt een tweede rondgang, deze keer door het oude naoorlogse centrum. Het levert onder meer een aantal vooraf te verwachten soorten varen op zoals de Muurvaren, Mannetjesvaren en Tongvaren. Maar ook de pas recent gevonden groeiplaats van Moerasvaren op het muurtje bij de Hema blijkt nog aanwezig te zijn. Ondertussen weet onze mossenspecialist nog enkele voor Oostburg nieuwe soorten mos van tussen de straatstenen te toveren. Bij het vallen van de duisternis hebben we ruim honderd soorten aangestreept. Een respectabel aantal dat gedurende het verdere seizoen nog verder wordt uitgebreid met tal van losse waarnemingen. Dit resulteert uiteindelijk in een imposante lijst met niet minder dan 405 soorten! Daaronder een flink aandeel "ontsnapte" tuinplanten.

Het bezoek aan het herstelde Oliefort boven Aardenburg vindt plaats op 15 juli. We treffen er opvallend grote hoeveelheden Knopig doornzaad aan. Een zeldzame eenjarige soort die het vooral goed doet op kortgegraasde dijken. Een schatting van het aantal is niet goed te maken. Daarnaast

levert goed spuurwerk ook nog een klein plukje bloeiende Schildereprijs op. Landelijk gezien geen zeldzame soort, maar voor Zeeuwse begrippen toch een bijzondere vondst. De volledige lijst telt 115 soorten.

Op 29 juli struinen we een stukje kustlijn bij Nummer Een af. Op de overgang van strand en jonge duintjes naar de stenen glooiing van de zeedijk treffen we 98 soorten aan. Daaronder enkele typische grijsbladige kustbewoners als Zeekool en Zeewolfsmelk. Soorten die tot vrij recent nog zeldzaam waren, maar door de klimaatverandering sterk in aantal zijn toegenomen.

Op 5 augustus bezoeken we de karrenveldjes onderaan de zeedijk bij de vuurtoren van Breskens. Een kleinschalig zilt grasland met smalle perceeltjes die gescheiden worden door greppeltjes met zout water. We vinden typische zilte planten als Kortarige zeekraal, Klein schorrenkruid, Zilte rus en Selderij. Het meest bijzonder is de vondst van twee exemplaren Kwelderzegge. Door het zilte karakter van de vegetatie is de lijst met soorten maar beperkt. De streeplijst stopt bij 63 soorten.

De laatste excursie hebben we op 4 september in het Kulderzipke bij Terhofstede. Een klein recent ingerichte gebiedje dat nog volop in ontwikkeling is. Het levert een lijst op met toch nog 109 soorten. Het zijn vooral veel pionierssoorten. De vondst van Grote trosdravik en Klavervreter zijn die dag de kersen op de taart.

Awie de Zwart

Planologiewerkgroep

Evenals in 2020 hadden we ook in het afgelopen jaar te maken met de beperkingen opgelegd door de coronamaatregelen; er werd alleen in de maanden aug/sep/okt in traditionele zin vergaderd. We moesten Piet Jansen(+) daarbij missen. Jaap de Hulster besloot zijn betrokkenheid bij planologie op een zijspoor te zetten en Hans Enkeelaar en Jo Timmers stroomden gedurende het jaar in.

Er was ook dit jaar geen gebrek aan meer of minder serieuze inbreuken op de ruimtelijke kwaliteit van ons werkgebied. Het is nog maar de vraag of het er met de nieuwe Omgevingswet, die minder regels en meer flexibiliteit belooft, beter op wordt. De invoering is inmiddels al een aantal malen uitgesteld.

Over veel ruimtelijke ordening (of gebrek daaraan) werd al in de Korte Berichten-

rubriek in ons blad gecommuniceerd. De meeste aandacht ging uit naar de volgende zaken.

Een veelvuldig terugkerende ergernis was het in onze ogen oneigenlijke gebruik van de ruimte voor ruimte regeling. De regeling werd in het leven geroepen om verkrotting en verpaupering in het buitengebied te voorkomen door de sloop van leegstaande agrarische opstallen te compenseren met een of meer bouwtitels. Wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat de geschapen mogelijkheid tot verplaatsing van de verkregen bouwtitels (zelfs van buiten onze gemeente) tot oneigenlijk gebruik van de regeling leidt. De mogelijkheid om op een aantrekkelijke locatie in het buitengebied een woning te realiseren wordt het leidend motief en zet volgens ons een precedentwerking in gang. Dat was dan ook de voornaamste aanleiding tot het indienen van de zienswijze ten aanzien van Platteweg 2, Terhofstede. Onze bezwaren dienden we in tegen zowel voorontwerp als het ontwerp bestemmingsplan. Het resultaat daarvan is nog niet bekend.

Het ontwerpbestemmingsplan voor de uitbreiding van Hotel Noordzee/Wielingen in Cadzand-Bad gaf ook aanleiding, en niet alleen voor ons, om een zienswijze in te dienen. In dat dossier is een beantwoording tot op vandaag uitgebleven. Een van de zaken die in de zienswijze aan de orde komt, is de stikstofbelasting op Natura 2000-gebied Zwin/Kievittepolder. De extra stikstofbelasting door Noordzee/Wielingen is misschien dan wel binnen de normen, maar waar worden de effecten van alle in Cadzand-Bad geïnitieerde projecten opgeteld? En blijft het totaal dan nog steeds onder de KDW (kritische dispositie waarde) die ter plaatse geldt?

Voor 3 zaken werden we uitgenodigd op een zitting van de bezwarencommissie: (1) voetpad Vlamingpolderweg Cadzand-Bad; (2) Illegaal scheuren weiland Papenpoldersdijk nabij Heille en (3) Sloop/nieuwbouw Patiëntieweg 2, IJzendijke. In dat laatste dossier maakten we zelfs even een stap naar de voorzieningenrechter en terug, toen de eigenaar beloofde geen activiteiten te ontplooiën voordat de bezwarencommissie uitspraak zou doen. Wij blijven het een vreemde zaak vinden dat op die locatie een sloopvergunning wordt uitgesteld, omdat de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten (steenuil, steenmarter) om een aanvullend onderzoek vraagt, maar dat wel een nieuwbouwvergunning wordt afgegeven. We hebben de

RUD over de handelwijze op de hoogte gesteld; zij controleren op overtreding van de natuurbeschermingswet.

Ook een bijzondere uitdaging vormde het voornemen van de gemeente om Molecaten een vrijstelling te verlenen van de klimaatwetverplichting om in Waterdunen gasloos te bouwen. Na veel discussie en afstemming met de ZMf besloten we om hiertegen geen bezwaar in te dienen.

Vorig jaar maakten we al melding van de plannen aangaande de voormalige Euregiotuin. Ons kwartaalblad ging uitvoerig in op wat daar speelt. De zienswijzen die werden ingediend, zijn tot nu toe onbeantwoord gebleven.

‘t Duumpje was mede-ondertekenaar van een zienswijze die door Coalitie Delta Natuurlijk (o.a. ZMf) werd ingediend tegen de vergunningaanvraag voor een nieuwe baggerperiode van 5 jaar voor de vaargeul in de Westerschelde. O.a. vanwege de aangevoerde aanwezigheid van PFAS. De besluitvorming werd inmiddels uitgesteld tot februari 2022.

Jo Timmers

Redactie

In den brede bemoeide een aantal leden zich binnen de vereniging met het verenigingsorgaan dat voor u ligt en onze Internetwebsite. Jan Janssens vervulde in beide een voorname rol. Niet alleen actief binnen onze vereniging in o.a. de plantenwerkgroep, maar als compagnon van Drukkerij Durenkamp was hij tientallen jaren een spil in de totstandkoming van ons huisorgaan waaraan hij veel onbezoldigde uren besteedde.

En niet alleen dat. Vanaf het moment dat Internet een steeds voornamer rol begon te spelen, berustte het onderhouden van onze website in hoofdzaak op zijn schouders en een website bijhouden, terwijl er amper ‘content’ wordt aangeleverd, is een eenzame queeste.

Het is niet zozeer dat geen informatie beschikbaar is, maar als niemand de moeite neemt internetpagina’s regelmatig te versieren, wordt het een gemankeerd medium.

Het met pensioen gaan van Jan en zijn verhuizing uit de streek, leidde tot de urgentie om onze webstek anders te organiseren.

De redactie-groep die ‘t Duumpje de afgelopen jaren ieder kwartaal samenstelde

bestond uit (afcheidnemende) Jan Janssens, Frans Buijze, Walter de Milliano, Jaap de Hulster en sinds kort Emmy de Koeijer. Emmy droeg afgelopen jaar al veel bij aan het blad met haar artikelen en interviews terwijl ze ook binnen de vogelwerkgroep druk doende is.

Binnen de vereniging gaf Huub Buijsse aan in deze nieuwe opzet een rol te willen spelen. Huub verzet binnen de vogelwerkgroep veel werk, waar hij in hoofdzaak verantwoordelijk was de gegevensverwerking vanuit ‘t Duumpje aan te sturen die mede als basis kon dienen voor de in wording zijnde Avifauna voor Zeeland. Dit, zeker voor onze begippen, magistrale werk wordt voleind o.a. door Jan Janssens, Eric Martejn en Peter Meininger. We informeerden u eerder over deze publicatie die over enkele maanden het licht zal zien.

Afgelopen jaar zult u dan ook gezien hebben dat onze website u op de hoogte stelt van de meest recente ontwikkelingen, waartoe dit medium zich beter leent dan een gedrukt verenigingsblad. De aandacht wordt nu beter verdeeld tussen de actualiteit die o.a. via Huub en onze website tot u komt en wat beschouwendere teksten die u in ons blad aantreft. Met deze accentverschuiving hopen we eveneens te bereiken dat we meer mensen kunnen bereiken dan via ons blad dat alleen door onze leden gezien wordt.

Jaap de Hulster

Agendapunt 4

Financieel verslag 2021, verslag kascommissie en begroting 2022

We sloten het jaar af met een batig saldo van € 2.999. Een van de redenen was dat vorig jaar drie in plaats van de reguliere vier uitgaven van het verenigingsblad het licht zagen. Het is iedere uitgaaf weer een opgaaf voldoende kopij ter beschikking te krijgen. Als redactie zelf te elfder ure pagina’s concipiëren is niet in alle gevallen mogelijk: in ieder geval lukte dat in 2021 minder goed dan voorafgaande jaren.

Door vanaf het volgend nummer het blad van 24 naar 20 pagina’s terug te brengen, verwachten we aan dit probleem te moeten te kunnen komen. Deze deze 4 pagina’s worden gevonden in het terugbrengen van 8 grijsintpagina’s naar 4. Dus meer kleur dan voorheen, hetgeen als pleister op de wonde moge dienen. Het besluit werd ondersteund door het gegeven dat onze Internetpagina’s sinds enkele maanden

den voortdurend bijgewerkt worden en u via dit medium op de hoogte gehouden wordt.

Met de vergrijzing van de streek daalt het ledenaantal wat, maar er komen ook nieuwe leden bij die in het Zeeuws-Vlaamse wonen en onze club steunen in ons streven onze streek gezond en aantrekkelijk te houden voor ook onze eigen bewoners. Onze vereniging heeft nu 365 leden.

Onze contributie bedraagt nog steeds het minieme bedrag van € 15,00 per jaar. Dat onze leden onze inzet grotelijks waarderen blijkt uit de post donaties: € 1.936 het afgelopen jaar. Velen ronden hun contributie flink naar boven af. Uit de noemer 'subsidies/donaties' hebben we dan ook 'subsidies' geschrapt. De laatste subsidie die onze vereniging ontving was ergens in de jaren '90 van de vorige eeuw: Gemeente Sluis kende ons 2 jaar een waarderingssubsidie toe ten bedrage van f 155,00.

De post 'inkomsten werkgroepen' bevat ontvangsten via onze knotwerkgroep, terwijl ook de vogelwerkgroep afgelopen jaar door particulieren gewaardeerd werd voor op verzoek uitgevoerde inventarisaties.

Door Corona kwam men zelden bijeen, waarmee de post representatie/vergaderingskosten voordelig uitpakte.

Onder 'diverse uitgaven' wordt een flink bedrag begroot voor de dit jaar van kracht wordende WBTR (Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen). Om (financieel) misbruik in verenigingsland in te dammen, worden meer eisen gesteld aan statuten en alle rechtspersonen, waaronder onze vereniging, worden verplicht statuten aan te passen en, voor zover van toepassing, eveneens het huishoudelijk reglement. Het notarieel verlijden van onze nieuwe statuten levert eenmalige kosten op, hetgeen ons aanleiding geeft een begrotingstekort voor 2022 te accepteren.

Onze administratiekosten stijgen voortdurend, in hoofdzaak doordat het bankwezen steeds meer kosten doorberekent.

Het zal u in de balans opgevallen zijn dat de 'bestemmingsreserve' van € 3.000 is vervallen. Het bedrag diende als reserve voor mogelijke beheerskosten ten behoeve van de Groese Duintjes. Met de beheersoverdracht van de Duintjes aan Stichting Het Zeeuws Landschap is aanhouden ervan niet langer noodzakelijk. Het bedrag is toegevoegd aan de algemene middelen.

Agendapunt 5

Verkiezing nieuw lid kascommissie

De kascontrole is dit jaar uitgevoerd door Soan Lan Ie en Jan de Zwart. Frans Baaijens had zich als reserve-lid aangemeld. Voor aftredende Jan de Zwart zoeken we dus een nieuw reservelid.

Agendapunt 6

Bestuursverkiezing

Statutair treden in oneven jaren voorzitter en secretaris af en in even jaren de andere bestuursleden. Gezien de Corona-pandemie konden we niet voldoen aan deze statutaire verplichting. Dit jaar zijn alle bestuursleden aftredend en tevens herkiesbaar.

Agendapunt 7

Statutenwijziging

Er is medio 2021 nieuwe wetgeving van kracht geworden de zg. WBTR (Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen), die vereist dat onze statuten aangepast worden. Ook andere aanpassingen nemen we in deze statutenwijziging mee. Formeel moet een statutenwijziging goedgekeurd

worden door de ALV. De door ons opgestelde nieuwe statuten liggen inmiddels bij de notaris. Als deze concept-statuten door het notariaat geaccordeerd zijn, zullen we via onze website de belangrijkste wijzigingen aan u kenbaar maken.

Verlies- en winstrekening 2021

Inkomsten	2019	2020	2020	2021	2021	2022
	afrekening	begroot	afrekening	begroot	afrekening	begroot
Contributies	5.790	5.200	5.248	5.200	5.523	5.400
Donaties	1.220	1.000	1.486	1.500	1.936	2.000
Inkomsten werkgroepen	174				727	500
Rente	276	280	369	250	332	300
Advertenties	1.450	1.450	1.500	1.450	1.325	1.450
Natuurbeheer/knotten	575	500	240	250		
Diverse inkomsten	1.311		1.006	0		
Nadelig saldo	711	1.855		1.785		1.235
Totalen	11.507	10.285	9.849	10.435	9.843	10.885
Uitgaven	2019	2020	2020	2021	2021	2022
	afrekening	begroot	afrekening	begroot	afrekening	begroot
Verenigingsblad	5.437	5.400	5.803	6.000	4.242	5.000
Administratiekosten	728	1.000	599	1.000	755	1.000
Lidmaatschappen	266	300	276	300	296	300
Excursies	1355					
Huur clubgebouw	735	735	735	735	735	735
Repr./vergaderkosten	382	400	29	400	90	400
Werkgroepen	2.604	1.950	1.612	1.500	726	1.950
Duumpjesavond/activiteit		500		500		500
Diverse activiteiten						
Diverse uitgaven						1.000
Batig kassaldo			795		2.999	
Totalen	11.507	10.285	9.849	10.435	9.843	10.885

Balans per 31-12-2021

Activa		Passiva
Rabo	2.471	Vermogen
Rabo-sparen	4.193	Reserves
Zeeuwind	5.250	
Triodos	22.228	
Nog te ontvangen	250	
Totalen	34.392	34.392

Column

Emmy de Koeijer

Corona is een raar beestje, het doet niet alleen enge dingen met onze gezondheid maar ook met ons aller perspectief. Hele eenvoudige gesprekken kunnen hierdoor ontsporen. Ik vraag me soms af of ik wel in hetzelfde land woon en in hetzelfde tijdperk als sommige gesprekspartners. Als je iemand een maand niet gezien hebt, kunnen zijn of haar denkbeelden compleet veranderd zijn. Een gevolg hiervan is dat sommige onderwerpen beter gemedend worden of heel voorzichtig ter sprake gebracht. Voor je het weet word je ondergedompeld in de meest (bizarre) complottheorieën. Gelukkig zijn er nog onderwerpen waarbij je denkt, dit kan niet fout gaan. De laatste maanden was HET WEER een super goed onderwerp. Dreigde een gesprek te ontsporen was steevast mijn volgende opmerking: "oh, wat is het toch waterkoud". Bijna iedereen was het er mee eens dat al het vocht, het niet of nauwelijks schijnen van de zon toch wel deprimierend werkte. Een keer werd ik verrast, ik kreeg als weerwoord "nou, als je geluk moet afhangen van het weer". Oké, punt gemaakt. Toch, als de zon schijnt is alles net iets gezelliger en je ziet ook veel meer in de natuur. Dat is dan gelijk een iets lastiger onderwerp. De meeste lezers van 't Duumpje denken nu waarschijnlijk hoe kan dat nu een probleem zijn, maar daar kan je je toch in vergissen. Het gesprek dat hieronder wordt beschreven zag ik dan

ook niet aankomen, en die dag was tot aan het gesprek zo mooi.

Voor Topgebied Groede inventariseren wij (manlief en ik) in de winter de akkervogels. Deze inventarisatie gaat volgens de MAS en op door SOVON vastgestelde punten in het landschap. De punten staan vast, maar de volgorde waarin je punten bezoekt niet. De ene keer start je bij punt één, een volgende keer bij dertien en zo verder.

De dag dat we gingen tellen was een stralend mooie dag, we besloten om dicht bij huis te beginnen. Op het eerste punt zag ik al twee hazen, de laatste tijd hadden we die heel weinig gezien, het begon dus al goed. Bij punt twee waren door de verrekijker kleine bruine dotjes in het land te zien, gelukkig waren we dit keer zo slim geweest om de telescoop mee te nemen en jawel de eerste patrijzen konden genoteerd worden. Vlakbij het derde punt zaten op een verhoging in het land in de volle zon acht fazanten te blinken. Geen bijzondere soort, wel een erg mooi plaatje. Rijdend naar het vierde punt reden we langs de Baarzandse kreek en in een ooghoek zag ik iets bruins het riet in vliegen. "Stop" gilte ik en manlief maakte verschromt een noodstop, gelukkig was het daar op dat moment niet druk. De zon scheen op de rietkraag en dat was een geluk, want daar stond hij roerloos tussen

het riet, een roerdomp. Ik had er nog nooit een gezien en me zelfs niet gerealiseerd dat die ook hier te vinden zijn. Het licht, de afstand, de stilte, alles was perfect, manlief kon op het gemak foto's maken. Intussen bereikten we toch een licht euforische stemming. Tijdens onze verdere telling nog negen patrijzen gescoord, kortom een dag om in te lijsten.

Na de lunch was het nog steeds erg mooi weer, te mooi om binnen te blijven zitten. Het was hoog water en nagenoeg windstil dus richting Hoofdplaat, misschien een moment om foto's van zeehonden te maken. Ook dat verliep perfect, een zeehond bleef zelfs bij ons in de buurt en speelde voor fotomodel. Rond een uur of vijf liepen helemaal blij naar de auto. Op het parkeerterrein was een mijnheer zijn hond aan het uitlaten en daar raakten we mee aan de praat. Ik vertelde heel enthousiast over de zeehonden en dat er geen schepen lagen. Hij wist wel hoe dat kwam, het gebied tussen de dijk en de Hooge Platen werd namelijk afgesloten want dat werd helemaal een schorreengebied ten behoeve van de zeearend. "Ja" zei ik een beetje verbouwereerd, "op de Hooge Platen zit wel eens een zeearend". "Die komen uit Ossenisse, daar worden ze gefokt" hij weer. Mijn wenkbrauwen zaten intussen ongeveer op mijn haargrens. Ik begon voorzichtig over zeearenden die spontaan naar Nederland waren gekomen, ik werd gelijk onderbroken. "Dat was allemaal flauwekul, hij had het uit betrouwbare bron. Want met de natuur word je bedonderd en er wordt je van alles wijsgemaakt." Intussen stond mijn mond ook open en wist ik niets meer uit te brengen dan, "nog een fijne dag verder". We zijn in de auto gestapt en het was heel stil. Na verloop van tijd kwamen we tot de conclusie dat ook natuur geen veilig onderwerp van gesprek meer was.

Vlakbloempje, nieuw voor Zeeland

Awie de Zwart

Het afgelopen jaar heeft de plantenwerkgroep twee excursies ondernomen in de bebouwde kom van Oostburg met als doel een zo compleet mogelijke lijst met plantensoorten te verkrijgen. Daarnaast ben ik zelf ook nog af en toe op pad geweest, op zoek naar specifieke stadsplanten. Het Mosbloempje, behandeld in het vorige Duumpje, is zo'n echte stadsplant die hoog op mijn lijstje stond. Die moest toch te vinden zijn, was het idee. Maar dat viel tegen. Urenlang struinen over de vele klinkerbestratingen van Oostburg leverde niet het gewenste resultaat op. Geen Mosbloempje. Maar zoals wel vaker wordt een zoektocht naar het ene soms beloond met iets heel anders.

Nog nooit gezien

Op 18 augustus ben ik weer op pad. Slingerend door het stratenplan van Oostburg beland ik na een poosje op de Noordwal. Hier ligt een weg van oude straatklinkers. In de ruime voegen tussen de stenen veel groen. Voor veel bewoners waarschijnlijk een doorn in het oog, maar voor mij weer een kans om iets leuks te vinden. Het eerste deel valt nog tegen. Heel veel varkensgras en Zilte schijnsparrie, maar geen bijzonderheden. Op de kruising met de Prins Mauritsstraat is het wel raak. Mijn oog valt op een minuscuul klein plantje. Meer dan een paar groene blaadjes en een uitgebloeid bruinig bloemtrosje is het niet. Het ligt verscholen in de voegen van de bestrating. Ik moet door de knieën en de leesbril op om de details beter te zien. Enige herkenning blijft uit. Ook als ik het loepje erbij pak gaat er nog geen lampje branden. Als ik weer overeind kom, zie ik enkele voegen verderop meerdere exemplaren staan, waarvan enkele nog in bloei. Een soort leeuwenbek-achtig bloempje, wit met paars en een gele tekening op de onderlip. Het is mij duidelijk, deze plant heb ik nog nooit gezien.

Obsidentify

Op zoek naar een naam voor het plantje neem ik mijn toevlucht tot een nieuw wapen: Obsidentify. Een handige herkennings-app voor flora en fauna die ik op

den over de fascinerende plantenwereld in stedelijk gebied. Op goed geluk begin ik te scrollen door het archief zonder te weten of ik iets ga vinden. Al op pagina 6 is het prijs. Bij een artikeltje met de titel "Een plant die zich op de vlakte houdt" zie ik een foto die mij meteen zekerheid verschaft. De plant op deze foto is dezelfde plant die ik zojuist heb gevonden, zonder twijfel. De naam: Vlakbloempje.

mijn mobiele telefoon heb geïnstalleerd. Ik maak enkele duidelijke foto's van het plantje en voeg deze toe aan de app. Volgens druk ik op de knop om de determinatie te starten en is het wachten op het resultaat. Na enkele seconden verschijnt er een naam: Vreemde ereprijs. Ik ben teleurgesteld, want dit is zeker geen ereprijs, laat staan een Vreemde ereprijs. Ook de app zelf twijfelt. Met een zekerheidspercentage van slechts 14% geeft ook de app aan dat de determinatie erg onzeker is. Voorlopig nog geen naam dus. Ik zal thuis verder moeten zoeken.

Prijs

Met de foto's op de telefoon en een stukje plant in de rugzak ga ik huiswaarts. De vraag is of deze plant met de Heukels' flora is te determineren? Ik twijfel. Daarom besluit ik om eerst maar eens rond te neuzen op de site Stadsplanten (www.stadsplanten.nl). Hier verzamelen liefhebbers van de urbane flora allerlei wetenswaardighe-

Meegelif

Nu ik een naam heb, kan ik gericht gaan zoeken om meer te weten te komen over het plantje. In eerste instantie ben ik benieuwd naar de vindplaatsen in Nederland. De site verspreidingsatlas.nl laat een kaartje zien met daarop slechts 15 stippen. De meeste daarvan in het westelijk deel van Noord-Brabant en Zuid-Holland, terwijl Noord-Holland, Flevoland en Gelderland het moeten doen met ieder één stip. Alle overige provincies, waaronder Zeeland, zijn nog maagdelijk leeg. Daarmee is deze vondst meteen de eerste bekende vondst van het Vlakbloempje in Zeeland. Verder kom ik te weten dat het plantje zijn oorsprong heeft in zuidoost Azië en vermoedelijk is meegelif met potplanten. Sinds enkele jaren weet de soort zich dus ook op eigen kracht te verspreiden in Nederland. Sommige dingen raak je aan de straatstenen niet kwijt, maar het Vlakbloempje is daarop een positieve uitzondering.

Vlinders

In het jaarverslag voor de Algemene Ledenvergadering voorin deze uitgave bespreken Frieda Pillen, Henk Bondewel, Huib van Iwaarden en Pieter Simpelaar het afgelopen jaar. Een meerjarenoverzicht bieden ze u aan in dit aparte artikel.

Het is boeiend om te kijken naar onderstaande tabellen, die een overzicht geven van de aantallen vlinders verdeeld over de aantallen, de soorten en het aantal malen dat de lichtval ('x val gepl.') geplaatst werd. Er zijn nu gegevens van 10 opeenvolgende jaren. (De feestelijke viering hiervan is uitgesteld tot nader te bepalen datum).

Euregiotuinen

Aantal macrovlinders en soorten sinds 2012 - Euregiotuinen										
jaar	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
vlinders	4249	3754	2829	3054	3360	2889	3443	2656	1437	1880
soorten	183	203	104	186	189	190	190	186	147	180
x val gepl.	27	23	25	26	22	21	19	21	13	25

Tien jaar achter elkaar hebben we met veel plezier geteld in de Euregiotuin. Ieder jaar is er wel iets bijzonders wat ons bijblijft. Deze keer hadden we te maken met vandalisme. Op een avond in het late voorjaar plaatsten we de kist en de lamp, klaar voor de nachtelijke vangst. Alleen scheen dit keer het licht niet. Eerste gedachte is dat de zekering het misschien heeft begeven, dus moet er maar even teruggelopen worden naar de Familie de Wever; zij leveren ons al 10 jaar lang stroom vanuit hun huis. Maar daar lag het probleem niet. Dan maar terug naar de kist gelopen om de lamp te controleren. Het is denk ik wel een kilometer lopen, dus onze stappen hebben we die dag wel gehaald. De lamp deed het niet, noch de reservelamp. Dan is er nog de kabel die overblijft als mogelijke oorzaak. Deze trokken we uit het overwoekerende struikgewas en al heel snel hadden we een half stuk kabel in onze handen; ook verderop was

de kabel op verschillende plaatsen doorgeknaagd. Hier was dus wellicht een steenmarter tekeergegaan. Naar het schijnt zijn ze dol op kabels en het plastic daaromheen. Onze energie was een beetje op en die keer telden we maar niet. Gelukkig was het Duumpje bereid om de bedrading te vergoeden en gelukkig bleef het bij deze ene tegenslag. In het vervolg ruimen we de kabel iedere keer op.

op niet meer. Hoe komt dat dan? Dit jaar was er ook meer regen dan anders. Bewolking en lagere temperaturen verminderen wellicht het vliegen van de vlinders.

Bijzondere waarneming voor ons was de boksbaardvlinder (*amphipyria tragopoginis*), die vrij zeldzaam is in Nederland en de Lichte Blokspanner (*lobophora halterata*). Voor het eerst ving we hier een blauwvleugeluil (*peridroma saucia*), een vroeg visstaartje (*nola confusalis*) en een vogelwiekje (*dytfergyia scabriuscula*)

Of we hier volgend jaar nog kunnen tellen is nog maar de vraag. De Euregiotuinen gaan letterlijk op de schop. De tijd zal uitwijzen of hier met het botte bijtje van de zogeheten vooruitgang en ontwikkeling gekapt zal worden.

Quarles van Uffordweg

Ook hier werd de vlinderval wekelijks gezet, met uitzondering van vakantie of slecht weer zoals veel wind. Regen is niet direct een probleem, als het gedurende de nacht maar een periode droog is. We zien ook hier een schema van de laatste 10 jaar

Boksbaardvlinder @ Wikimedia - David Short

Aantal macrovlinders en soorten sinds 2011 - Quarles van Uffordweg											
jaar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
vlinders	3226	2929	4284	4758	3338	4422	2644	4890	4312	3554	4199
soorten	144	164	169	187	170	160	156	170	183	144	172
x val gepl.	29	36	31	32	27	28	17	22	21	19	25

Het hele voorjaar waren er weinig vlinders, dit in tegenstelling met andere jaren. Ook is het opvallend dat de aantallen in tien jaar meer dan gehalveerd zijn. We staan wel eens te filosoferen over de oorzaak hiervan. Is globaal gezien de klimaatverandering hiervoor verantwoordelijk? We zien ook dat er bv. in een bepaald jaar heel veel vlinders van één soort voorkomen en het jaar daar-

en een redelijk stabiel beeld en er is steeds een goede vangst. Aanpalend aan deze locatie ligt een braakliggend stuk land, een smal bosje en tuinen wat kennelijk mede een oorzaak is van de goede resultaten.

Een bijzondere waarneming voor ons was de kompas-slaui (*hecatera dysodea*).

Kompassla-uil (Emilio Metting)

Ringelrups (Ben Sale)

Duinweg 't Zwin

Bij de recreatiewoning van Piet Jansen hebben we de vlinderval 5 jaar achter elkaar, ieder jaar 10 keer geplaatst. Ook hier is een achteruitgang te zien ten opzichte van 2017. Vanaf 2019 is de vangst redelijk stabiel. Op dit prachtige stukje duin is het bijzonder om nachtvlinders te kunnen tellen. In het voorjaar hoor je dat de vogels uit het zuiden teruggekeerd zijn. Ineens zitten er grasmussen te zieberen en plots is er ook een onvermoeibaar zingende nachtegaal die zijn lied als guirlandes in de duindoorn en de vlier hangt.

Leuke waarnemingen waren dit jaar de Slakrups (apoda limacodes) en de Ringelrups (malacosoma neustria), de Tandjesuil (sideridis turbida), de Meidoornuil (Allophyes oxyacanthae), de Astermonnik (cucullia asteris) en de Slanke Groenuil (actebia preacox).

En dan is dit jaar Piet Jansen overleden. Dit was zijn geliefde plekje, waar hij zo graag in rondscharrelde en naar het strand kon doorsteken. Hij kende hier alle plekken, heeft zoveel fratsen van de onvoorspelbare zee meegemaakt en hij kon het als gids amusant en boeiend vertellen. Bij onze telmomenten was hij er bijna altijd. 'Moet er een bakje koffie?'. Ik hoor zijn stem nog steeds. Hij vond het prachtig dat we nagingen wat er 's nachts zo allemaal over het duin vliegt; hij deelde ons enthousiasme bij bijzondere waarnemingen. Het is onwennig te weten dat hij er niet meer is, maar zijn wens was dat we zouden blijven tellen op dit plekje. Dat gaan we zeker doen. Piet, je was zo bijzonder, je blijft in ons hart.

Aantal macrovlinders en soorten sinds 2017					
jaar	2017	2018	2019	2020	2021
vlinders	2457	3468	2112	2045	2107
soorten	179	183	177	167	178

Langestraat Oostburg

De aantallen zijn hier aanmerkelijk lager. Dat kan te wijten zijn aan een verbouwing van de garage en een andere inrichting van de tuin. De karwei is inmiddels achter de rug en met het veel bloemrijker inrichten van de tuin verwachten we dat aantallen zich op zijn minst zullen herstellen.

Een leuke waarneming was dit jaar de Hazelaaruil (colocasia coryli).

Aantal macrovlinders en soorten sinds 2012 - Langestraat										
jaar	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
vlinders	549	1246	593	274	268	355	189	401	558	254
soorten	85	131	95	89	81	94	56	71	97	73
x val gepl.	15	18	23	11	11	11	11	8	10	10

Verslag nachtvlindertelling van Huib van Iwaarden

Dit jaar deed ik mee aan de Nationale Nacht van de Nachtvlinders (NNN). In Groede had ik vallen in een akkerrand en op een boereinerf in Groede. Ik telde 3 maal meer vlinders, zowel macro- als micro-vlinders. Voor de Vlinderstichting heb ik 5 meetpunten nachtvlinders gemonitord. (Het dorp Groede, 2 plekken op een akkerrand en 2 plekken op een akkerperceel in de omgeving van Groede.)

Wat opvalt bij het monitoren is dat de vlinders vroeger beginnen met vliegen door het eerder stijgen van de nachttemperaturen (8 graden) in het begin van het jaar. De aantallen gemonitorde nachtvlinders komen ongeveer overeen met het voorgaande jaar (ongeveer 7000), echter sommige soorten doen het goed zoals de Huismoe-der (Noctua pronuba) de Zwarte -c-uil (Xestia C-nigrum) en de Gamma-uil (Autographa gamma) met een totaal van 1350 exemplaren maar er zijn wel 60 soorten met maar 1 vangst op een heel jaar. Verarming van de biodiversiteit?? We zullen het de volgende jaren allemaal meten en volgen!

Een dagactieve nachtvlinder die iedereen wel eens ziet in de tuin is de Kolibrievlinder (Macroglossum stellatarum) die het in 2021 niet zo goed deed (75% minder waarnemingen in Groede). De astermonnik (Cucullia asteris) voor het eerst gemonitord in Groede met 3 exemplaren, een zeldzame soort, net als de vangst van de zeldzame geelbruine houtuil (Lithophane socia) (1x). Dit zijn natuurlijk weer de vreugdemomenten.

Nog even over de welbekende Buxusmot, een micro-nachtvlinder, in 2020 in Groede op het meetpunt 600 exemplaren en in 2021 maar 230 exemplaren. Dus ofwel de tuinliefhebbers en de koolmezen hebben hun maaltje ontdekt ofwel deze buxusmot is over zijn hoogtepunt heen! We zullen op-letten hoe het in 2022 verder zal gaan.

Hopende op een wat milder en Corona-arder jaar zal de Vlinderwerkgroep weer een publiek toegankelijke Nationale Nacht van de Nachtvlinders op 1 en 2 Juli 2022 organiseren op nog nader te bepalen interessante plaats.

Buxusmot (Pieter Simpelaar)

Dagvlinders en hommels

Binnen 't Duumpje gaat veel aandacht uit naar nachtvlinders, maar er zijn ook dagvlinders. En hommels, waarop Huib van Iwaarden ons attent maakt en ten behoeve waarvan hij zijn onderzoeksterrein uitbreidde. En passant vertelt hij u ook over dagvlinders in en om Groede.

Dat het met de bij helemaal niet goed gaat is algemeen bekend, maar minder bekend is dat Nederlandse hommels nog sterker dan andere bijen achteruitgegaan zijn. Een kwart van de soorten is zelfs uitgestorven in Nederland. Om vooral hommels (maar ook andere bijensoorten) te helpen, werd in 2017 een grootschalig project gestart: Hommelhulp Nederland.

Het doel van het project was om vakmensen te enthousiasmeren en te ondersteunen bij het beschermen van hommels. Tal van lezingen en cursussen werden georganiseerd voor groenbeheerders zoals gemeentes, die via het project voor advies terecht konden. In november 2021 werd het project afgerond.

Met meer kennis van zaken kun je gericht beschermen. Hiertoe werd onderzoek gestart naar verspreiding en behoeftes voor o.a. de bedreigde grashommel, heidehommel en zandhommel. Ook na afsluiting van het project Meetnet Hommels blijven honderden vrijwilligers als Huib hommels tellen langs vaste routes. In februari 2021 organiseerde men een internationaal hommelsymposium om de reeds opgedane kennis verder te verspreiden. Lezingen en presentaties van dit symposium kunnen nog steeds bekeken worden op de website van de Bijenstichting.

Het hoofdproject werd financieel ondersteund door o.a. het Prins Bernhard Cultuurfonds. Naturalis, EIS Kenniscentrum en de Vlinderstichting investeerden tijd en kennis in het project. Opvolgende projecten kregen geldelijke steun van o.a. Wereld Natuur Fonds, LandschappenNL en de provincies Zuid-Holland, Drenthe, Noord-Brabant, Overijssel en diverse gemeentes. Provincie Zeeland schittert door afwezigheid.

In onze contreien

Huib neemt deel aan het project door het regelmatig lopen van een aantal routes en in 2021 inventariseerde hij op 3 telroutes hommels voor de Bijenstichting naast de dagvlinders ten behoeve van de Vlinderstichting. 2 Routes zijn voor het eerst ge-

lopen: een route over een polderweg met bermen waarvan één berm begroeid is met knotwilgen en één (met steenslag verhard) polderdijkje met bermen zonder bomen of struiken. Daar het de eerste keer is dat deze routes gemonitord worden, is dit een referentietelling voor de volgende keren. Wat wel opviel tijdens deze (14) tellingen, is dat tweemaal geklepeld is en dat in de drie tellingen daarna bijna geen enkele vlinder of hommelmee te zien was! Alle bloeiende planten waren weggeklepeld dus weg vlinders en hommels. Een punt van aandacht voor het maaibeheer. Is gefaseerd maaien hier een idee ?!

De derde dagvlinderroute is zowel in 2019 (15 soorten), als in 2020 (13 soorten) en 2021 (16 soorten) gelopen: een akkerrand die er al 6 jaar ligt. Ook hier neemt het aantal dagvlinders af, enerzijds omdat de akkerrand aan het vergrassen is en anderzijds omdat de eerste 2 jaren zeer droog waren: slecht voor rupsen van dagvlinders en slecht voor bloeiende planten.

Resultaten

Mooie waarnemingen waren in 2019 een Kaasjeskruidkopje, een zeldzame soort die vanuit het Zuidwesten opmars maakt in Nederland en een Resedawitje in 2020, een zwerver die in Nederland gemiddeld slechts 5 x per jaar gezien wordt.

Ook werden de Koninginnepage en Oranje luzernevlinder waargenomen. Verder bleken de talrijkste dagvlinders de Koolwitjes en het Bruin zandoogje. In 2019 maakten we de invasie mee van de Distelvlinder, een echte trekvlinder, met wel 457 exemplaren. Gelukkig weer een hoger aantal Daggauwogen, maar alle andere dagvlinders zijn in aantal achteruitgegaan. Het Oranje zandoogje halveerde in aantal en ook het Hooibeestje in wat mindere mate. Toch zagen we in 2021 weer 4 maal een Kleine vos: we mogen dus hoop koesteren! Deze vroege dagvlinder die 10 tot 20 jaar geleden zeer talrijk was, komt boven de rivieren nog veel voor maar eronder niet! Een gevolg van de opwarming?

De toestand van onze dagvlinders levert veel vragen op die alleen door veel telwerk de komende jaren beantwoord kunnen worden.

Voor de hommels geldt hetzelfde. Een verdubbeling van de steenhommel-aantallen in 2021 van 162 naar 303 exemplaren. Waarschijnlijk geholpen door muizen die in de akkerrand holletjes graven die tot huisvesting dienen voor de steenhommel.

Voor een goed overzicht is op de routes veel tijdrovend telwerk nodig, maar wat een leuke verslaving !

Zin eens mee te gaan tellen? 0117-371270 !

Misschien dit jaar eens een dagvlinder- en hommelexcursie als Covid het toelaat?

[Veel informatie ook op:](#)
www.bestuivers.nl/hommelsymposium
www.bijenstichting.nl
www.vlinderstichting.nl

Kaasjeskruidkopje (Eric Sylvestre - WikiCommons)

Gemeenteraadsverkiezingen

Toerisme uit balans, stads- en dorpsraden, 't Duumpje en verkiezingen

Emmy de Koeijer

TUB, dorpsraden en 't Duumpje; wat hebben ze gemeen?

De stads- en dorpsraden zijn geen verenigingen en houden zich specifiek bezig met de leefbaarheid van de (kleine) kernen. TUB (Toerisme uit balans) is een Facebook-pagina van een groep bewoners in de Gemeente Sluis die zich zorgen maakt over de ongebreidelde uitbreiding van vakantieparken, het gebrek aan betaalbare woonruimte, verkeersoverlast, verdwijnen van voorzieningen in de (kleine) kernen en nog een aantal zaken.

In eerste instantie lijkt het alsof 't Duumpje niet in dit rijtje thuis hoort. 't Duumpje is een vereniging die zich richt op het behoud van de natuur. Als we de statuten van 't Duumpje erbij halen dan vinden we daar 't volgende: 'de bescherming en het behoud van het landschappelijk karakter en van de flora en fauna in West Zeeuws-Vlaanderen'.

De stads- en dorpsraden, TUB en 't Duumpje zijn regelmatig gesprekspartner van de gemeente Sluis. Hier komt de gemeenschappelijke factor tevoorschijn: er wordt naar ze geluisterd, instemmend geknikt en gehemmd en daarna gebeurt er niks. Het nietsdoen gebeurt bij bezwaar tegen het kappen van bomen, het asfalteren van een onverharde dijk met daarop bijzondere flora, het aanleggen van weer een vakan-

tiepark, verlening van vergunningen voor het bouwen in duinen (ondanks ondertekening van het kustpact in 2017) en als laatste hoogtepunt het toestaan van toeristische woningverhuur in de kernen. Dit allemaal door een gemeente die in 2021 een visiedocument presenteerde met de veelbelovende naam 'Krachtig verbonden'.

In dit document werd een heel hoofdstuk gewijd aan burgerparticipatie. De hierboven genoemde partijen kregen hoopvolle kriebels, maar intussen zijn die kriebels veranderd in serieuze jeuk. Ook proberen zij er nog steeds achter te komen wat de gemeente Sluis verstaat onder burgerparticipatie.

De hoop wordt nu gevestigd op de verkiezingen in maart, misschien komt er een nieuw college voor wie burgerparticipatie wel betekenis heeft. Maar wie gaan we kiezen? Kiezen we iemand die we kennen en aardig vinden, maar wiens partij tegen onze belangen ingaat of wordt het iemand die we niet goed kennen, maar die een partij vertegenwoordigt met standpunten waar we als bewoners van de gemeente Sluis, jong en oud, nu en in de toekomst beter van worden. Of het nu gaat over de natuur, de leefbaarheid in de dorpen, verdwijnen van scholen etc.

Kies in maart voor de toekomst!

In een voorgaande uitgave stelde de coöperatie Land van Ons zich aan ons voor en sindsdien is het aan dat front niet stil geweest.

Eind vorig jaar kwam de coöperatie prominent in het nieuws in de gemeente Zeewolde. Deze gemeente vergunde een mega-datacenter op agrarisch in gebruik zijnde grond en 'Land van ons' stelde voor de gronden van de gemeente over te nemen. Niet alleen voor de bevolking een aantrekkelijk vooruitzicht, maar ook voor de agrarische ondernemers. Ze zouden op de gronden kunnen blijven boeren, ook al zou het zijn op een wijze die passender is binnen "een duurzame toekomst voor de toekomstige generaties" aldus voorzitter Franke Remerie van Land van Ons. In ieder geval heel wat beter voor mens en omgeving dan een stenen blokkendoos ter grootte van een aantal voetbalvelden.

Ook bij de Euregiotuinen gaat deze redenering op. In dit geval betreft het grond van gemeente Sluis die men zo duur mogelijk wil verkopen. Dat men er vanaf wil is logisch, maar dan liefst op een manier waaraan eigen bewoners meer genoeg bleven dan aan nog meer vakantiewoningen, patatkramen en megafeesten die de rust in kom Oostburg niet ten goede komen.

De coördinator van 'Land van ons' voor Zeeland wilde met nog enkele geïnteresseerden het complex bezoeken om een indruk op te doen van het geheel. Helaas weigerde gemeente Sluis de toegang, alhoewel men tevoren van het bezoek op de hoogte was gesteld.

De actie in Zeewolde deed bij Land van Ons het ledental met 2000 stijgen tot 18.156 en inmiddels zijn 154 hectares grond aangekocht die door lokale agrarische ondernemers beboerd worden. In Zeeland heeft de coöperatie nog geen gronden en de Euregiotuinen zouden een prachtig begin kunnen vormen.

Zie: www.landvanons.nl

Strokenteelt⁽¹⁾ Zeeuws-Vlaanderen

Over natuur-inclusieve landbouw informeerden we u eerder in dit blad. Het is nu tijd om ervaringen uit de praktijk met u te delen en akkerbouwer Jean Luc Govaert uit Groede bijt het spits af in een gesprek met redactielid Emmy de Koeijer.

De oplettende wandelaar die over de Heerendijk in Groede loopt ziet andere akkers dan gebruikelijk. Aan één kant van de dijk zijn er brede akkerranden⁽²⁾ te zien en aan de andere kant, de hoek met de Hogendijk, zien we stroken naast elkaar met daarop verschillende gewassen. Dit perceel is een unicum voor Zeeuws-Vlaanderen. Jean-Luc Govaert is de man die, samen met zijn broer en vader, deze akkers bewerkt.

Het verhaal hierover begint in de jaren negentig, eigenlijk nog eerder want Jean-Luc is de vijfde generatie boer op deze grond en op de boerderij. De vader van Jean-Luc heeft in de jaren negentig voor de eerste keer een akkerrand aangelegd: aan de rand van een perceel aan de Baarzandse kreek. Deze rand was niet makkelijk 'gewoon' te bewerken en toevallig begon in die tijd ook de subsidie op de aanleg van akkerranden: de invulling voor de 'moeilijke' rand was een feit. Deze akkerrand was eigenlijk een eenvoudige, het was een grasmengsel. Jean-Luc herinnert zich nog dat hij als klein jongetje op deze rand van alles zag vliegen en kruipen, ook al was het eenvoudig, het had dus wel effect. Zoals bij zoveel dingen die leuk zijn, bleef het niet bij een akkerrand. In de loop van de jaren kwamen er steeds meer akkerranden met als kers op de taart in 2019 een heel perceel bij de boerderij zelf.

Het is niet zo dat door het inzaaien van een rand gras er subsidie wordt verstrekt. Voor akkerranden wordt veelal een combi-

Strokenteelt in Heerenpolder (Andy Troy)

natie van grassen, granen, bloemen, kruiden en vlinderbloemigen toegepast. Er zijn duidelijke voorwaarden aan verbonden: wat er gezaaid wordt, hoe en wanneer het gemaaid wordt en een hele belangrijke: het verwijderen van distels. Dat laatste is echt handwerk, distels mogen wel bespoten worden, maar de andere planten mogen hier geen schade van ondervinden. Als laatste is de monitoring een voorwaarde, regelmatig moet er geïnventariseerd worden wat er aan vogels en/of zoogdieren zit. Dat inzaaien van akkerranden een positieve invloed heeft op de biodiversiteit merkt Jean-Luc zelf ook op. Nadat in 2019 bij de boerderij de voor akkerranden gebruikte grond flink werd uitgebreid is het

aantal vogels flink toegenomen. Als je nu op de boerderij buitenkomt zie en hoor je altijd vogels. Een kleine greep: graspiepers, vinken, putters, spreeuwen, fazanten, specht, diverse roofvogels en ook patrijzen.

In 2019 kwam Jean-Luc Chris Vreugdenhil tegen. Chris was toen medewerker bij het Zeeuws Landschap en was op dat moment de akkerranden aan het monitoren. Met

Jean-Luc sprak hij over de potentie van het gebied voor deelname aan het Partridge⁽³⁾ project. In Schouwen-Duiveland waren er al boeren die hier actief aan meewerkten. Jean-Luc en Chris zijn toen ook samen patrijzen gaan inventariseren en hebben toen 14 roepende hanen geteld in een relatief klein gebied. In West Zeeuws-Vlaanderen zijn in vergelijking met de rest van Zeeland relatief veel patrijzen. Uiteraard niet te vergelijken met de aantallen van veertig jaar geleden, maar ze zijn er wel. Daarom is het hier ook interessant om de omstandigheden in dit gebied te verbeteren. In 2021 is Jean-Luc actief benaderd en gevraagd om deel te nemen aan Topgebied Groede⁽⁴⁾. Het ging dan niet alleen om akkerranden maar ook

Bladramenas

Wintertelling op 2 februari 2022
Jean-Luc samen met Huib van Iwaarden

5 veldleeuwerik
12 graspiepers
ca. 100 putters
40 Kieviten
enkele vinken en zanglijsters
en een roodborst
(op en rond alle wildakkers)

Veldleeuwerik

proeven met strokenteelt, hier in Zeeuws-Vlaanderen was daar nog geen enkele ervaring mee. Jean-Luc is nu sinds 2021 een akker van het Zeeuws Landschap op deze manier aan het bewerken. Jean-Luc bewerkt stroken van 27 meter breedte, de breedte van de spuitboom. Deze akker ligt dichtbij de percelen waar Jean-Luc akkerranden heeft. Het streven is om een goed gebied te veranderen in een optimaal gebied voor patrijzen, maar ook een soort als de veldleeuwerik wordt hiermee geholpen.

De start met de strokenteelt was eerste jaar improviseren en uitzoeken. Door omstandigheden kon hij pas op 1 mei beginnen met het bewerken van de grond. Hij heeft gerst, bladrammenas en Ethiopische mosterd (zaadvermeerdering voor groenbemesting) gezaaid. Net als de akkerranden is ook de strokenteelt gebonden aan bepaalde regels. Er mag geen kerende bewerking (ploegen) plaatsvinden en de stoppels moeten de winter overblijven; uiteraard is ook het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen aan strikte regels gebonden. Komend seizoen wordt voor de tweede keer strokenteelt toegepast, het plan is om zomergerst, teunisbloem en bladrammenas te telen. Het Zeeuws Landschap is druk bezig om meer boeren enthousiast te krijgen om deel te nemen aan het project Topgebied Groede. 't Duumpje is ook betrokken bij dit project. Vrijwilligers tellen in de winter de vogels en hazen in het gebied en in het voorjaar worden er gericht met behulp van audio de aanwezige patrijzen geteld. Dit laatste wordt samen met medewerkers van het Zeeuws Landschap gedaan.

Dit artikel dient als kennismaking met Jean-Luc, met de strokenteelt en vormt tevens de opmaat voor een serie hierover. De komende tijd volgen we de ontwikkelingen van Topgebied Groede en de strokenteelt door de seizoenen heen.

1) Wat is strokenteelt

Bij strokenteelt worden, in tegenstelling tot monocultuur, op een perceel meerdere gewassen in stroken naast elkaar geteeld. De diversiteit aan gewassen gaat hiermee omhoog, wat bijdraagt aan een toename in onder- en bovengrondse diversiteit aan gewas-specifieke soorten. Doordat er afwisseling is in gewassoorten, kunnen ziekten en plagen zich bovendien minder snel verspreiden, waardoor er minder gewas-beschermende middelen nodig zijn.

Het kunnen stroken van 3, 6, 9, 12 of 24 meter breed zijn die elkaar afwisselen. Wanneer in smalle stroken (3 m) geteeld wordt, is er veel onder- en bovengrondse interactie tussen de verschillende gewassen waardoor nutriënten, water en zonlicht optimaal benut kunnen worden. In een goede combinatie van gewassen kan de opbrengst hierdoor omhoog gaan. Voor de huidige mechanisatie in de landbouw zijn smalle stroken echter lastig te bewerken en te oogsten.

Doordat bij strokenteelt meerdere gewassen tegelijkertijd geteeld worden, ontstaat bovendien een robuuster systeem voor de boer. Wanneer een gewas minder presteert, kan dit door andere gewassen gecompenseerd worden en is er dus minder risico op een slechte opbrengst. Afwisseling in stroken kan door middel van compleet verschillende gewassen, maar ook met verschillende variëteiten binnen gewassen, bloemstroken of groenbemesters.

2) Akkerranden

Kruidenrijke akkerranden en bloemstroken zijn randen met kruiden en bloemen langs een boerenperceel. Ze bestaan in vele vormen en kunnen verschillende doelen dienen. Afhankelijk van het type akker, de omgeving en het doel zijn er verschillende vormen. Het aantal akkerranden in Nederland is flink gegroeid. Steeds meer boeren zien de voordelen: natuurlijke plaagbeheersing, gewasbestuiving, vergroten van biodiversiteit en verbetering van de waterkwaliteit.

(Bron Landbouw met natuur - WUR)

3) PARTRIDGE

(Protecting the Area's Resources Through Researched Innovative Demonstration of Good Examples)

Vogelbescherming Nederland, Het Brabants Landschap, Stichting Landschapsbeheer Zeeland en Het Zeeuwse Landschap zetten zich in om te laten zien dat de patrijzen te redden is. Samen met natuurorganisaties in Engeland, Schotland, België en Duitsland dienden zij in 2016 samen een subsidie aanvraag in bij de Europese Unie. Onder de noemer 'Partridge' (patrijzen) werd de subsidie toegezegd! Ook de landbouwers, collectieven voor agrarisch natuurbeheer, wildbeheereenheden en vogelwerkgroepen sloten zich aan.

Gezamenlijk gaan zij nu in zes jaar tijd (2016-2022), tien gebieden van minimaal 500 hectare kleinschaliger inrichten, zomergraan en graszaad telen, kruidenrijke akkerranden inrichten, overstaand graan laten overwinteren en hagen van meidoorn, liguster en roos aanplanten om voedsel- en schuilgelegenheden te creëren. Intussen is het project verlengd tot 2023.

4) Topgebied Groede

In dit project gaan natuurorganisaties - onder meer Het Zeeuwse Landschap en Stichting Landschapsbeheer Zeeland - samen met agrariërs aan de slag met de transitie naar kringlooptlandbouw en het stimuleren van de biodiversiteit. Het Partridgeproject op Schouwen-Duiveland vervult hierbij een voorbeeldfunctie. In dit project zetten natuur en landbouw zich samen in voor betere leefomstandigheden voor de patrijzen en andere akkervogels. Deze manier van samenwerken gebeurt ook in het project 'Topgebied Groede', om ook in Zeeuws-Vlaanderen stappen te zetten op het gebied van natuurinclusieve landbouw. Dit gebied is gekozen omdat hier al akkervogels aanwezig zijn. Topgebied Groede valt momenteel (nog) niet in het partridge project.

Hoeve Dierkensteen

Vogels en biodiversiteit deel 3, periode juli - september 2021

Redactielid Walter de Milliano schetst in deze derde bijdrage wat hij op zijn velden en akkerranden aantreft in zijn zoektocht naar een biodiverse landbouw.

Introductie

In beide voorgaande bijdragen werd geschetst hoe Hoeve Dierkensteen evolueerde van een traditioneel gemengd en divers bedrijf in 1900 tot de gespecialiseerde en geïntensiverde onderneming waar huisdieren verdwenen waren en het aantal gewassen gereduceerd van een 15-tal tot een handvol.

De zoektocht terug te keren tot de biodiversiteit van ooit begon in 2011 en werd ondersteund door Bloeiend West Zeeuws Vlaanderen en Poldernatuur Zeeland.

De toename van de biodiversiteit op het bedrijf wordt, naast hulp van genoemde organisaties gemonitord met behulp van vrijwilligers van 't Duumpje en gerelateerd aan 4 akkervogeldoelsoorten: patrijs, gele kwikstaart, graspieper en veldleeuwerik. Naast deze doelsoorten werden ook de predatoren geteld, omdat zij mede een indicatie voor biodiversiteit zijn.

De artikelenreeks in dit blad startte met waarnemingen vanaf april 2021. Deze 2^e inventarisatie geeft een beeld van de biodiversiteit in de periode van juli tot en met september, op vijf kleine akkerranden langs conventioneel beteelde akkers en oude weilanden.

Jimmy Pijcke en zijn team van Stichting Landschapsverzorging Zeeland (SLZ) verzorgden weer tabellen en kaartjes, terwijl Huub Buijsse, vogelwerkgroep lid van 't Duumpje tekende voor de monitoring voor Poldernatuur Zeeland.

De akkerrand

De inventarisatie richt zich vooral op de één ha aan patrijzenranden (Op kaarten 1 en 2 de met 1 tot 5 genummerde bruin gekleurde stroken). De patrijzenrand moet dekking en foerageermogelijkheden bieden voor de patrijs en andere akkervogels en bestaat uit drie stroken: een strook met lage grassen en kruiden van 3 tot 7,5 m; een bloemenstrook van 3 tot 7,5 m en een braakstrook tot 3 m.

De akkerrand en de veldgewassen

De akkerranden langs conventionele akkers blijven meerdere jaren liggen. Door de jaarlijkse vruchtwisseling ontstaan dan ook ieder jaar specifieke combinaties van gewassen en de akkerrand. Al eerder bleken combinaties van granen met aardappelen natuurlijke bestrijding tegen plagen sterk te bevorderen. Dit soort akkerranden staat bekend als FAB-randen: Functionele Agrobiodiversiteit Randen. Toch blijft de akkerrand een potentiële overblijfplaats voor plantenziekten behorend bij de reguliere

commerciële gewassen. Bovendien groeien in de akkerranden ook andere plantensoorten dan die voortkomen uit de zaaizaden van het akkerrandzaadmengsel. Verschillende plantensoorten als akkerdistel, melkdistel, jacobskruiskruid en kaardenbol mogen dan wel kleurrijk, fotogeniek en nuttig zijn voor allerlei insecten, vogels en zoogdieren, het laat onverlet dat ze zich kunnen verspreiden en traditionele gewasteelt niet ten goede komen.

De akkerranden liggen langs twee, meer dan 100-jarige weilanden (randen 1 en 4), in een laagte van een oude kreek (rand 5), naast velden van eenjarig raaigras en wintertarwe en langs wintertarwe (randen 1, 2 en 4). Eén akkerrand (rand 1) komt uit op een veld met tweejarige zaadteelt van raaigras en er liggen randen (2, 3 en 4) langs proefvelden met sorghum en suikermais. Rand 2 grenst ook aan een veld suikerbieten: het groene gebied rechtsonder op Kaart 1 en 2.

Onze biologische plaagbestrijders bestrijken een werkgebied van ongeveer 60 m en daarom liggen akkerranden niet alleen langs maar zo mogelijk ook doorheen de velden (randen 1, 4 en 5). Soms is het mogelijk de akkerrand een perceel geheel te laten omsluiten. Dit is nog slechts gelukt bij een klein veldje omsloten door de randen 2, 3 en 4 en een slootrand. Het is overigens nog onduidelijk of dit tot een financieel sluitende exploitatie leidt. Het lijkt erop dat het alleen haalbaar is bij kleinschalige productie.

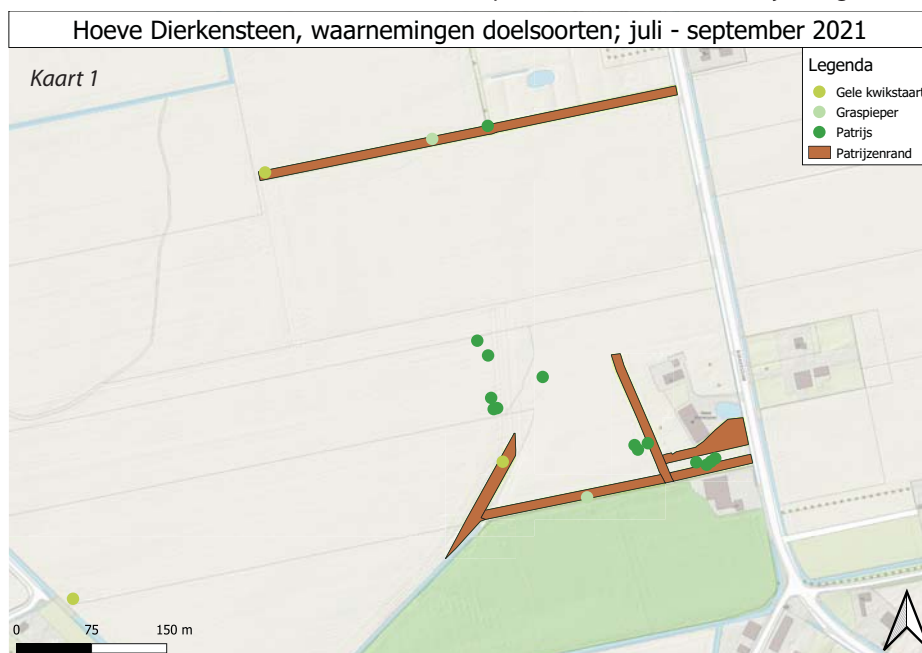
Het graszaad werd in juli geoogst en de tarweoogst vond dit jaar pas in augustus plaats. Vergeleken met andere jaren laat en veroorzaakt door vele en frequente regens, eind juli en begin augustus.

Patrijzen en akkervogels in de periode april tot en met juli

Er zijn twee overzichtskaartjes gemaakt met waarnemingen. Kaart 1 toont waarnemingen van onze doelsoorten in de periode van juli tot en met september 2021.

Wat patrijzen betreft tekenden we alleen kleine aantallen op van 1 tot 6 vogels: mogelijk behorend tot twee à drie koppels. Gedurende langere tijd merkten we een solitaire patrijs op. In kwartaal 2 speculeerden we op twee potentiële territoria, nabij akkerranden 1 en 4. Dit kwartaal bleek het te gaan om 1 koppel met 3 jongen en een solitaire patrijs in akkerrand 1.

De patrijs durft ook dicht bij de bebouwing te komen.

Hoeve Dierkensteen, gewassen; juli - september 2021

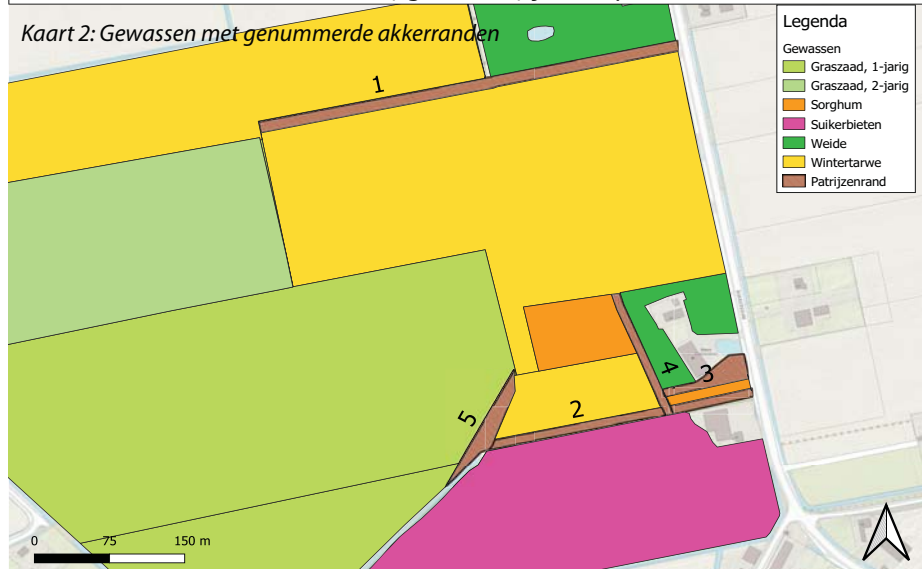

Foto 1 toont een koppel op het gazon bij het woonhuis van Hoeve Dierkensteen. Ook in voorgaande jaren zagen we patrijzen die stofbaden namen in de groentetuin. In de zestiger en zeventiger jaren waren er trouwens heel wat hoger aantallen patrijzen te zien op de akkers.

De patrijzen werden dit kwartaal gezien in akkerranden 1, 2 en 4, in de sorghumvelden en in de winterarwe. Net als het vorige kwartaal lieten ze zich niet uit de sorghumvelden verjagen als er hier werd gewerkt of gewaonderzoek verricht.

De gele kwikstaart werd vooral gezien waar de akkerranden 1 en 5 overgaan in de velden met graszaad en winterarwe. Tijdens kwartaal 2 was de noorse gele kwikstaart op doortrek. Ze maken een tussenstop in het perceel waar raaigraszaad geteeld wordt. Onze standvogel lijkt toch vooral te broeden in een drassig oud weiland en komt ook foerageren, waarschijnlijk insecten, in de akkerranden in de buurt.

De graspieper was net als in het vorige kwartaal actief in akkerrand 1 en 4. De veldleeuwerik werd niet waargenomen alhoewel deze waarschijnlijk wel aanwezig was en is.

Alle 5 akkerranden lijken een aantrekkende werking te hebben op veel vogels als gevolg van de biodiverse begroeiing. Het weiland en het bedrijfsperceel van de hoeve zowel als de twee sorghumvelden werden nog beter bezocht. Dit brengt ons tot de constatering dat ook het erf een belangrijke bijdrage levert aan de biodiversiteit.

De waarnemingen van kwartaal 3 worden samengevat in 8 groepen in **Tabel 1**.

Het aantal waarnemingen per maand varieerde van 6 in juli tot 9 in augustus. Het is niet precies vergelijkbaar aangezien geen vaste teldatum gekozen waren. Aanvullende tellingen werden gedaan op dagen dat er tijd voor was of ingeval iets opvallends te zien was.

De grootste verandering tussen kwartaal twee en drie betrof de reductie in het aantal insectenetters van 30 naar 16. De insectenetters (16 soorten), de zaadeters (8 soorten) en de eenden en ganzen (7 soorten) zorgden voor de grootste aantallen. Door de zich wijzigende groeps groottes of aantallen zal er ook competitie ontstaan die invloed kan hebben op de biodiversiteit. Predatie door de roofvogels, kraaiachtigen en meeuwen zorgt voor reductie in aantallen.

Op www.sovon.nl/nl/node/10575 lezen we een onthullend artikel over predatie op merels. Het broedsucces wordt echter hoofdzakelijk bepaald door de kwaliteit van het biotoop en slechts in mindere mate door predatie. Na de broedperiode keren veel vogels terug naar Afrika en zien we de migratie-aantallen uit noordelijker gebieden toenemen. De standvogels maken zich op voor de winterperiode en eten hun buikje rond. Het gevecht om partner of territorium is hieraan ondergeschikt.

De nestkasten voor de kerkuil en de steenuil bleven leeg, hoewel er veel muizen en mollen in de weilanden leven. Verbinding tussen beschutte gebieden en de afwezigheid van soortgenoten vormen het hoofdprobleem. Om die reden werd besloten het erf aantrekkelijker te maken met meer struiken en bomen. Stichting Landschapsbeheer Zeeland is gevraagd om hiervoor een plantplan te maken. Mogelijk vormt realisatie hiervan t.z.t. een onderwerp voor een afzonderlijk artikel.

De **zaadeters** bestonden uit 4 kleinere vogelsoorten, namelijk grasmus, huismus, kneu en vink en 4 duifachtigen: holenduif, houtduif, postduif en turkse tortel. Hun maximale aantallen namen maandelijks sterk toe, vooral in juli (465) en september (526). Niet alle zaadeters worden hier meegemeld. De patrijzen bijvoorbeeld wordt gemeld bij de hoenders. De akkerranden zijn opvallend attractief voor de opportunistische duiven.

Als we naar de gedetailleerde waarnemingen kijken, kunnen we constateren dat deze toename in augustus en september vooral komt door grote groepen houtduiven (tot 300 individuen) naast holenduiven (tot 100 individuen). De graanoogst in juli en augustus leidt tot grote aantallen foeragerende vogels. Ook na de oogst gaan veel tot diverse soorten behorende duiven op zoek naar voedsel, vooral op graanstoppels. We kregen de indruk dat de duiven per soort bijeen bleven.

Tabel 1. Totalen per maand op Hoeve Dierkensteen, van juli tot en met augustus 2021

2021	Aantal soorten	Maximum aantallen in de maand		
		juli	augustus	september
Zaadeters	8	35	465	527
Insecteneters	16	441	93	177
Hoenders	2	11	30	21
Roofvogels	2	2	5	9
Reigers	1	0	5	1
Kraaiachtigen	3	22	55	138
Meeuwen	1	0	121	0
Eenden/Ganzen	7	1	953	638
Waarnemingen totaal	40	6	9	8

De **insecteneters** bestonden uit 2 zwaluwsoorten (boeren- en oeverwaluw), 2 spechtensoorten (groene en grote bonte specht), 2 kwikstaartsoorten (gele en witte kwikstaart) en een aantal standvogels (zoals koolmees, winterkoning en merel). Hiernaast gebiedsspecifieke soorten (gekraagde roodstaart – bij gebouwen, kleine karekiet en rietzanger – bij sloten, zanglijster – bij struiken, spreeuw – die ook in grote groepen aanvalt op bessen, krieken en kersen) en de vogels die duidelijk aangetrokken worden door de akkerranden: graspieper en putter.

Hoge aantallen individuen in juli bestonden voornamelijk uit spreeuw (tot 180 vogels per dag - op bessen en krieken) en oeverwaluw (tot 35 vogels per dag, vooral boven de tarwe). De laatste oeverwaluw zagen we half augustus. In augustus en september daalde het aantal soorten tot 3: groene specht, koolmees en putter. De putter was te zien in groepen van 30 tot 80 individuen in de akkerranden. De groene specht bleef het hele 3e kwartaal aanwezig, luid en duidelijk, vooral op het erf.

Hoenders

De patrijs en de fazant waren het gehele kwartaal aanwezig maar in bescheiden aantallen. Na het broedseizoen, eind augustus, bereikten we de hoogste aantallen: voor de fazant 19 en 6 stuks patrijs, midden juli en beide soorten in de akkerrand.

Roofvogels

Dit kwartaal zagen we alleen buizerd en torenvalk. De buizerd verkende het terrein vanuit een hoge boom of zittend op een paal op zoek naar een veldmuisje of woelratje. Regelmatig troffen we prooi-resten aan: pluimen van duiven en zelfs resten van een muskusrat incl. klem. Dit seizoen werd weinig tijd besteed aan het zoeken naar prooi-resten.

De torenvalk heeft een slaapplek op het erf. Aanvankelijk werd onze nestkast, opge-

hangen door de vogelwerkgroep, bevolkt door een paartje torenvalk. Helaas hebben we geen nageslacht gezien. Het paartje verjoeg bezoekende torenvalken, kauwen en zwarte kraaien. De torenvalk is een felle bewaker van het eigen territorium en slaapt ook dikwijls op uitstekende balken van de schuur. Het aantal varieerde van 1 tot 3.

Reigers

Reigers zijn zeldzame bezoekers en niet van de akkerrand, maar van de waterput. In het vorige kwartaal zagen we daar zowel blauwe als grote zilverreiger. Dit kwartaal alleen 1 grote zilverreiger, eind september. Een groep van 5 grote zilverreigers zat op stoppels van het éénjarige grasland.

Kraaiachtigen

Drie soorten noteerden we gedurende we het hele kwartaal. De gaai zoekt af en toe een hapje op het erf terwijl de kauw akker, akkerrand en weiland afstroopt. De zwarte kraai bezoekt voornamelijk de akkers. De gaai komt alleen, de kauw in groepen tot 45 dieren en de zwarte kraai komt in koppels of is solitair. Opvallend afwezig was de ekster, mogelijk door ontbreken van bomen waarin gebroed kan worden.

Kraai (ets Willy de Milliano)

Meeuwen

Meeuwen zoeken hun kostje niet zozeer in een akkerrand, maar meer in velden die bewerkt worden waar ze wormen voorgeschooteld krijgen. Toen eind augustus de ploeg in de grond ging, zagen we honderden meeuwen: in hoofdzaak kokmeeuwen.

Eenden en Ganzen

Onze berg- en wilde eend is vooral geïnteresseerd in jong gras, graan en bieten. Ze kiezen liever voor de open akker, met goed zicht op bedreigingen. De akkerrand is alleen interessant als er graan te vinden. We zien ze sporadisch langs sloot, laaggelegen akkerrand of op tarwestoppels. De aantallen variëren van 1 tot 10, half augustus.

De aalscholver is dikwijls onderweg van het Grote Gat naar de Sophiapolder. We noteren overigens alleen soorten die echt verblijven in het telgebied.

Ganzen komen er steeds meer, zowel qua soorten als qua aantal. De grauwe gans is inmiddels zo'n oude bekende, dat hij in onze contreien vriesgans wordt genoemd. En terwijl strenge vorst zelden meer voorkomt, zijn de aantallen gestegen, zelfs in de zomer. Midden augustus telden we soms tot wel 150 grauwe ganzen.

Ook een trekker als canadese gans is een blijver geworden. Het zijn indrukwekkende verschijningen als ze, veelal in V-formatie, laag overvliegen op weg naar een foerageplek of rustplaats. In de periode augustus en september regelmatige bezoekers in groepen tot 200 individuen.

Brandgans en nijlgans zijn recenter bezoekers. De brandgans arriveerde midden augustus in kleine groepjes, uitdijend tot groepen met 450 individuen half september. De nijlgans zagen we pas eind september in een groepje van 8. Trekvogels als kolgans, rietgans en indische gans werden nog niet gezien.

Voordat in juli geogst werd, zagen we amper ganzen. Pas nadat half augustus het dorsen van graan of graszaad begon, kwamen grote groepen foerageren. Voor de niet-deskundige zijn ondersoorten moeilijk te herkennen. Ook 'soep'-ganzen dragen bij aan de 'ganzen'-diversiteit. We doelen dan op de gedomesticeerde variant van de grauwe gans (*anser anser*) of zwaangans (*anser cygnoides*). Een boerengans of huisgans (*anser anser domesticus*) is de witte variant van de grauwe gans, met oranje snavel en poten. De kunststoffen namaakgans wordt ingezet bij de jacht als loggans.

Veldwaarnemingen

kwartalen 3 en 4 (juli - december 2021)

Deze waarnemingen zijn een selectie van waarnemingen die ingevoerd zijn via de websites van waarneming.nl, van 't Duumpje en door mij ontvangen e-mails. Er is geselecteerd op basis van aantallen van een bepaalde of bijzondere soort. Reggy van Poecke

Baardman

01-07-2021 1 tp Groote Gat (JVv)
18-07-2021 3 tp Zwartegat (JL)
14-10-2021 2 tp Zwartegat (HB)

Bijeneter

02-08-2021 1 ov Nw Groedse P. (BvW)

Bokje

12-07-2021 1 tp Nw.hovendijk (M&Hvl)
28-07-2021 1 f De Blikken (JdW)
05-09-2021 1 tp Hoofdplaat dijk (HR)
07-10-2021 2 op Olieslagerspolder (RG)
21-11-2021 3 tp Paulinaschor (Mje)
24-12-2021 5 tp Zwarte Polder (JW)

Bonte Kraai

23-10-2021 1 ad tp Het Zwin (MB)
31-10-2021 1 ov z Telpost (EM)
15-11-2021 1 ov Oudel. Polder (RRm)
08-12-2021 1 ov Retranchement (Jve)
13-12-2021 1 f Zwarte Polder (JSc)

Boomklever

15-09-2021 1 tp De Knokkert (RvP)

Boomkruiper

21-07-2021 2 f Ijzendijke (EM)

Bosrietzanger

04-07-2021 1 a Helenapolder (DV)
03-08-2021 1 tp Oud Breskensp. (MK)
05-08-2021 1 r Helenapolder (DV)
05-08-2021 1 tp De Blikken (WvW)

Braamsluiper

01-07-2021 1 tp Zwarte Polder (CvA)
07-07-2021 1 m bz Herd. Zwarte Pl. (LC)
11-07-2021 1 m ad bz Camping Groede (GV)
12-07-2021 1 ad zk bz Nieuwesluis (BvN)
19-07-2021 1 tp Herd. Zwarte Pl. (SW)

Dodaars

11-08-2021 6 tp Sophiapolder m (DV)
28-08-2021 13 tp Sophiapolder (TdG)
07-09-2021 5 pd Nzee Résidence (PjV)
15-09-2021 9 ad zk f Zwartegat (Hvl)
07-11-2021 7 tp Helenapolder (DV)

Dwergstern

22-07-2021 55 ad f Hooge Platen (PW)
22-07-2021 18 j f Hooge Platen (PW)

Flamingo

29-07-2021 4 ad tp De Bol (PW)
29-07-2021 5 sad tp De Bol (PW)

Fuut

10-08-2021 41 tp Sophiapolder w (JP)

Gaai

19-09-2021 50 ov zw Zwarte Polder (EB)
08-10-2021 28 ov o Cletempolder (PD)
08-10-2021 38 ov o Hoofdplaat (DM)

Gekraagde Roodstaart

20-08-2021 1 v ad f Port Scaldis (EM)
25-08-2021 1 m ad tp Beukelspolder (DV)
27-08-2021 1 tp W. Leopoldpl. (PBr)
31-08-2021 1 v ad zk tp Nieuwvliet-Bad (RK)

Goudvink

07-07-2021 2 m ad op Kievittespolder (HD)
23-10-2021 4 tp Cletempolder (PB)

Graszanger

17-08-2021 1 bz Waterdunen (MK)
23-08-2021 2 bz Panoramaweg (DvS)

Grauwe Kiekendief

01-07-2021 1 m ad tp Gr. Gat (St. Kruis) (JdB)
08-08-2021 1 jj Waterdunen (PD)

Grauwe Vliegenvanger

04-07-2021 4 bzj Ijzendijke (JS)
25-07-2021 1 j tp Sluis (TD)
29-07-2021 4 1 adult 3 juv tp
Sint Pieterspolder (SBB) (MJ)
03-08-2021 2 tp Waterdunen (MK)
13-08-2021 2 f Jeronimuspolder (BvV)
11-10-2021 1 tp De Blikken (WC)

Groenling

21-10-2021 34 tp Breskens (AW)
17-11-2021 75 f Port Scaldis (EM)

Grote Lijster

22-10-2021 8 f Elisabethpolder n (EM)
03-11-2021 15 ov Sophiapolder m (EG)

Hop

10-07-2021 1 tp Heille (EM)
14-08-2021 1 ov o Panoramaweg (PvH)
21-08-2021 1 tp Retranchement (N)
09-10-2021 1 tp Nummer Een - voorland (RSp)

Houtsnip

15-10-2021 1 tp Het Zwin (RDj)
25-10-2021 1 op Nieuwvliet-Bad (TdG)
06-11-2021 1 tp Kievittespolder (HC)
06-11-2021 1 tp W. Leopoldpl (HC)
10-11-2021 1 tp Groede (M&Hvl)
12-11-2021 1 op Groese Duintjes (LZ)
12-11-2021 1 ov Herd. Zwarte Pl (LZ)
13-11-2021 1 tp Het Zwin (MG)
16-11-2021 1 tp S'dijke rotonde (HC)
17-11-2021 1 tp De Knokkert (M&Hvl)
05-12-2021 1 vondst (dood) Oostburg (EM)
07-12-2021 1 tp Nw. hovendijk (M&Hvl)

Huisemus

11-07-2021 25 tp Sint Bavodijk n (PW)
27-07-2021 15 tp Liniedijk (SW)
30-07-2021 10 f Sint Pieterspolder (AD)
06-08-2021 30 tp A'burg - wallen (JV)

22-08-2021 30 tp Molenkreek (EM)
26-08-2021 20 tp Boerenhol (TdG)
30-08-2021 20 tp Groede (PBr)
11-09-2021 30 f Strijdersgatpolder (EM)
12-09-2021 12 f Ijzendijke (JS)
20-09-2021 20 tp Retranchement (Jev)
15-12-2021 30 tp Gr. Zuiddiepepl (JS)

IJslandse Grutto

22-10-2021 375 tp Plaskreek Noord (JP)
26-12-2021 456 tp Nr.1 binnendijks (WB)

Keep

16-10-2021 33 ov Telpost (PM)
23-10-2021 20 ov Nieuwvliet-Bad (DD)
23-10-2021 30 tp Nieuwvliet-Bad (RW)
04-11-2021 12 tp Vd Lingenspolder (PW)

Kievit

13-12-2021 600 tp Paulinaschor (DV)
30-12-2021 1230 tp De Blikken (PD)
30-12-2021 6780 tp Sophiapolder w (PD)

Klapekster

29-10-2021 1 ov zw Beukelspolder (DV)

Kleine Jager

17-08-2021 1 j Hoogduin (WT)
06-10-2021 1 ej j Vlakte de Raan (PD)
26-10-2021 1 ad j Telpost (EM)

Kleine Rietgans

17-11-2021 6 tp De Blikken (JIA)
08-12-2021 3 tp Waterdunen (WH)
29-12-2021 3 f Sasput (JS)

Kleine Zilverreiger

15-07-2021 10 rt Zwartegat (GV)
11-09-2021 15 tp Telpost (PM)
11-09-2021 26 f Het Zwin (EM)
11-09-2021 26 f Het Zwin (PM)
25-09-2021 25 f Waterdunen (EM)
09-10-2021 30 sp Plaskreek Noord (DV)

Kleine Zwaan

18-12-2021 33 tp Sophiapolder w (AW)
20-12-2021 24 f Hoogland St. Kruispol-
der west (JdM)

Kneu

10-08-2021 80 tp Kr. Watergang (DV)
22-09-2021 80 tp Beukelspolder (DV)

Koereiger

09-10-2021 6 ov o Telpost (JW)
09-10-2021 6 f De Knokkert (RvP)

Kraanvogel

17-09-2021 6 ov zw Telpost (JK)
22-11-2021 1 ad ov z Telpost (EM)
22-11-2021 76 ov zw Telpost (JK)

Krakeend

24-09-2021 260 tp Sophiapolder w (DV)

Kramsvogel

13-11-2021 150 tp De Blikken (WB)

Kruisbek

04-09-2021 1 ov zw Telpost (EM)
29-10-2021 1 m ad ov zo Beukelspolder (DV)
29-10-2021 1 ov zo Beukelspolder (DV)
01-12-2021 1 m tp em Zandertje (AV)

Kwak

20-07-2021 3 ad rt Sophiapolder w (JS)

Kwartel

09-07-2021 1 bz Beukelspolder (DV)

14-08-2021	1 bz	Groede (M&Hvl)	24-07-2021	1 tp	Braakman N. (PMa)	06-11-2021	150 tp	De Blikken (JVv)
18-08-2021	1 bz	De Blikken (WT)	27-07-2021	1 tp	Liniendijk (SW)	06-11-2021	100 tp	Sophiapolder m (JVv)
18-08-2021	1 bz	Vd Lingenspolder (WT)	Staatmees			29-12-2021	300 tp	Plaskreek Noord (EM)
Purperreiger			31-08-2021	7 f	Retranchement (RA)	Wulp		
20-09-2021	10 ov zo	Beukelspolder (DV)	18-09-2021	8 tp	Kruishoofd (TdK)	30-07-2021	110 tp	De Blikken (BD)
Putter			18-10-2021	12 tp	Elisabethpolder n (DV)	15-08-2021	233 tp	Het Zwin (FM)
12-09-2021	55 f	Kapitalen Dam (EM)	23-10-2021	14 tp	Proospolder Oost (PM)	25-08-2021	151 rt	Sophiapolder m (PD)
13-10-2021	140 ov o	Paulinaschor (DV)	12-11-2021	15 tp	Oudelandsche Pl (LZ)	14-10-2021	255 rt	Paulinaschor (DV)
17-10-2021	120 f	Heerenpolder (EM)	12-11-2021	15 tp	Zwarte Polder (LZ)	22-10-2021	530 tp	Nr 1. voorland (JP)
21-10-2021	65 tp	Breskens (AW)	22-12-2021	8 tp	Zwartegat (M&Hvl)	08-12-2021	150 f	Sasput (JVv)
24-10-2021	50 tp ak	Akkerweg (M&Hvl)	Steenuil			Zilverplevier		
Ransuil			02-07-2021	1 tp	Zuidzandepolder (SC)	25-10-2021	10 tp	Het Zwin (MKr)
02-07-2021	1 j r	Aardenburg (SD)	09-07-2021	1 ad/juv r	Pyramide (HC)	05-12-2021	58 tp	Nr. 1 voorland (PD)
02-07-2021	1 tp	Nw Groedsche P. (VC)	09-07-2021	1 tp	Hoofdplaatpl. (KvL)			
08-07-2021	1 ad op	Kievittepolder (HD)	20-07-2021	1 r	Kr. Watergang (DV)	Waarnemers:		
19-07-2021	1 tp	Oudelandsche Pl (RS)	13-10-2021	1 r	Beukelspolder (DV)	AD: (Arie Dorsman); AN: (Albert Neyt); AP: (Alain Paquet); AV: (Annemarie Verschelling); AW: (Alex Wieland); BD: (Bart Dijkstra); BH: (Bram Hulshof); BL: (Bryan Legrand); BvN: (Bart Van Nimmen); BvV: (Berna van Vilsteren); BvW: (Ben van Wierst); CvA: (Carin Van Avesaat); DD: (Donny Dolman); DM: (Dirk Minnebo); DV: (Dirk Verroken); DvS: (Dirk van Straalen); EB: (Eddy Blomme); EG: (Eddy Geudens); EM: (Eric C.L. Marteyn); FM: (Francis Minnebo); GV: (Gerard Verkley); HB: (Huub Bun); HC: (Henk Castelijns); HD: (Henry Deraedt); HDA: (Herrald Damen); HR: (Han Reijnhoudt); Hvl: (Huib van Iwaarden); HW: (Hans Westerlaken); JdB: (John du Burck); JdM: (Johan De Meyer); JdW: (Johan De Wispelaere); JeV: (Jeanette Vermeulen); JH: (Jean Hugé); JH: (Joep Hooymans); JK: (Jan Klomp); JKL: (Jeanne Kliemesch); JL: (Johan Lippens); JIA: (Jean Louis Abbeloos); JP: (Jaap Poortvliet); JS: (Jan Spinnewijn); JSC: (Joop Scheijbeler); JV: (Jaap Verhelst); Jve: (Jasper Verreydt); JVv: (Johan Vervaeke); JW: (Jaco Walhout); K: (Koen); KH: (Karen Helsen); KvL: (Ko van Leiden); LC: (Lucien Calle); LN: (Linda Nagel); LZ: (Lenn van de Zande); M&Hvl: (Marleen en Huib van Iwaarden); MB: (Martin Borsboom); MG: (Marc Goedbloed); MJ: (Marlies Jongejan); Mje: (M.J.); MK: (Marcel Klootwijk); MKr: (Mitchell Krijnen); ML: (Max Laeremans); N: (Nemaya); PB: (Pieter Beeke); PB: (Pieter Beeke); PBr: (Peter van de Braak); PBr: (Peter van de Braak); PD: (Pieter Dhaluin); PjV: (Pieter-Jan Volders); PM: (Peter Meininger); PMa: (Peter Maas); PVe: (Peter Verhulst); PvH: (Peter Van Herp); PvW: (Pierre van der Wielen); PW: (Pim Wolf); RA: (Rino Abrahamse); RD: (Rick Dubbeldam); RDJ: (Rudi Dujardin); RG: (Rienk Geene); RK: (Rob Kooiman); RR: (Rob Remmerts); RRm: (Rob Remijnse); RS: (Rogier Schinkel); RSp: (Roman Spildooren); RvK: (Rik Vande Kerchove); RvP: (Reggy van Poecke); SC: (Suzan Corijn); SD: (Sofie Dhoore); SM: (Stephanie Martens); SQ: (S. Quist); SW: (S. Wenings); TD: (Ton Denters); TdB: (Tim de Boer); TdG: (Ton de Groot); TdK: (Thijs de Kruif); TG: (Tom Gheschiere); VC: (Veronique Cauwels); WB: (Wouter Baplu); WC: (Wesley Cox); WdG: (Ward De Groot); WH: (Willem Hoogland); WT: (Wouter Thijs); WvW: (Wim van de Wal).		

MEUBELHUIS
EVEN KIJKEN
Interieurcentrum voor wonen en werken

Oostburgsestraat 36
4505 AC Zuidzande
Tel. 0117 - 441010
www.evenkijken.nl

Biologisch Geteelde Rozen

Zevenhofstedenstraat 9
4515 RK IJzendijke
www.bierkreek.nl
T 0650908824

de Bierkreek
BIOLOGISCHE ROZENBEEKERIJ

belderok
UW TECHNISCHE GROOTHANDEL IN OOSTBURG 2.0

Ruim assortiment o.a.

- automaterialen
- ijzerwaren
- gereedschappen
- CV en elektra
- hang en sluitwerk
- werkkleding en
- werkschoenen

NERINGWEG 1, OOSTBURG
0117 - 452261 • BELDEROK.NL

Durenkamp
grafimedia

Weststraat 73
4527 BS Aardenburg
Tel. (0117) 491978
info@durenkamp.nl
www.durenkamp.nl

Sights Of Nature
Natuurpunt Optiekshop
Vlamingveld 89
8490 Jabbeke
050 31 50 01
www.deputter.be

KITE OPTICS
KITE APC 12X42 - 16X42
STABILISATIE ZOALS NOOIT EERDER GEZIEN

Hallo
JUMBO

Pascal & Carola Ingels
Breskens-Oostburg-Aardenburg

Jumbo Breskens en Oostburg april - oktober Elke dag van 8.00 - 21.00 uur	Jumbo Aardenburg april - oktober Weekdagen 8.00 - 20.00 uur Zaterdag/zondag 8.00 - 19.00 uur
november - maart Elke dag 8.00 - 20.00 uur	november - maart Elke dag 8.00 - 19.00 uur

www.jumbo.com

Adressen

Bestuur

Voorzitter:

Jo Timmers, Pyramide 12, 4515 SL IJzendijke
Tel. (0115) 40 23 68
j.timmers@inter.nl.net

Secretaris: vacant

secretariaat@duumpje.nl

Penningmeester:

Patricia van Veen-de Rechter
Braakmanweg 2, 4521 PV Biervliet
Tel. 06-30201592
patriciaavanveen@kpnmail.nl

Bestuursleden:

Jaap de Hulster
Parklaan 13, 4511 XD Breskens
Tel. (0117)-385075
hulsterja@zeelandnet.nl

Walter de Milliano
Bakkerstraat 62, 4501 RB Oostburg
Tel. (0117) 45 02 30
walterde.milliano@wxs.nl

Werkgroepen

Vogelwerkgroep

+ Vogelwaarnemingen

Reggy van Poecke
Markt 10, 4525 AD Retranchement
Tel. (0117) 720355
rvanpoecke@zeelandnet.nl

Plantenwerkgroep

Awie de Zwart
Oude Haven 28, 4501 PA Oostburg
Tel. (06 - 51589488
azwart01@hetnet.nl

Zoogdierenwerkgroep

Vacant
kantoor@duumpje.nl

Landschapsbeheer

Emmy Boerjan
Tel. 06-14936475
knotten@duumpje.nl

Planologiewerkgroep

Vacant
secretariaat@duumpje.nl
kantoor@duumpje.nl

Vlinderwerkgroep

vlinders@duumpje.nl

Jeugdwerkgroep "De Visdiefjes"

Dilia Timmers
Pyramide 12, 4515 SL IJzendijke
Tel. (0115) 402368
dilia.timmers@inter.nl.net

Meldpunt vogelopvang

Aanneem- en doorgeefadres voor vogel- en
zoogdieropvang de Mikke voor Zeeuws-
Vlaanderen: 06-30090087

Natuurbeschermingsverenigingen

De Steltkluut

Postadres: Postbus 319, 4530 AH Terneuzen
tel. (0115) 61 74 16

Natuur & Zo

Oostkant 1, 4531 HA Terneuzen,
tel. (0115) 64 95 20, www.natuurenzo.nl

Natuurbeherende instellingen

Het Zeeuwse Landschap

Philipsweg 9a, 4501 PH Oostburg
tel. (0117) 44 04 10

Staatsbosbeheer Regio Z.Vld.

Braakmanweg 5, 4512 PV Biervliet
tel. (0115) 48 28 06.

Stichting Landschapsbeheer Zeeland

Klein Frankrijk 1, 4461 ZN Goes,
tel. (0113) 23 09 36

Zeeuws-Vlaamse instellingen

Stichting Boomkikkerfonds

Herendreef 5, 4524 AG Aardenburg

Heemkundige Kring

Hanzestraat 1, 4527 GH Aardenburg
tel. (0117) 49 25 03

Provinciale/landelijke koepels

Zeeuwse Milieufederatie

Kousteensedijk 7, 4331 JE Middelburg
Tel. (0118) 65 41 80

Natuur en Milieu

www.natuurenmilieu.nl
www.milieuhulp.nl

Vogelbescherming Regio Zeeland

Vogelbescherming Nederland
www.vogelbescherming.nl

SOVON

Postbus 6521, 6503 GA Nijmegen
tel: (024) 7 410 410

Stichting Duinbehoud (consulent Jo Timmers)

Postbus 664, 2300 AR Leiden
Tel. (071) 5160490

Vlinderstichting

Postbus 506, 6700 AM Wageningen,
tel. (0317) 467346, www.vlinderstichting.nl

KNNV

Postbus 19320, 3501 DH Utrecht,
tel. (030) 231 47 97

Milieuklachten

in geheel West-Zeeuws-Vlaanderen!
Tel. (0118) 412323 (24-uursdienst)

Wereld Natuurfonds

Postbus 7, 3700 AA Zeist

België

Natuurpunt vzw

Coxiestraat 11, B 2800 Mechelen,
tel. (015) 29 72 20, www.natuurpunt.be
info@natuurpunt.be

Colofon

Dit verenigingsblad verschijnt 4 maal per
jaar. U kunt zich abonneren door lid te wor-
den van 't Duumpje. Jaarcontributie: € 15,00.
Jeugdleden tot 16 jaar: € 7,50.

*Dit bedrag kan worden overgemaakt op
rekeningnummer **NL15RABO0369516338**
Rabobank Zeeuws-Vlaanderen
t.n.v. 't Duumpje, Oostburg.*

Artikelen in dit blad worden geplaatst onder
verantwoordelijkheid van de schrijver.

De naam van de fotograaf of de illustrator
staat, als die bekend is, steeds tussen haakjes
vermeld in het bijschrift. Het duumpjeslogo
op de omslag is gebaseerd op de omslag-
tekening van "Typisch Thijs" getekend door
Eric van Rootselaar.

Kopij en foto's kunnen gestuurd worden
naar: redactie@duumpje.nl.
*Geadviseerd wordt ruim voor de sluitings-
datum contact op te nemen met de redactie
omdat het aantal pagina's steeds beperkt is.*

De inleverdata voor kopij zijn 1 februari,
1 mei, 1 augustus en 1 november.
Het blad komt dan een maand later uit.
Redactie: Emmy de Koeijer, Huub Buijsse,
Frans Buijze, Jaap de Hulster en Walter de
Milliano.

Dit blad is een uitgave van

Natuurbeschermingsvereniging

't Duumpje

West Zeeuws-Vlaanderen

Postadres

Philipsweg 9a, 4501 PH Oostburg
secretariaat@duumpje.nl
www.duumpje.nl